M.G.

POČELA
HRVATSKE STENOGRAFIJE

(SUSTAV GABELSBERGER-MAGDIĆEV).

POSLOVNO PISMO S DODATKOM O GOVORNOM PISMU.

II. POPRAVLJENO I PROŠIRENO IZDANJE.

NAPISAO:

IVAN ŽILIĆ

PROFESOR DRŽAVNE TRGOVAČKE AKADEMIJE U OSIJEKU.

OSIJEK 1925.

Tisak i litografija Hrvatskog štamparskog zavoda d. d., podružnica.

(77) 120-3024-07M 4295 M. Gürtl. 40,00
5,31 €
40.00 kn

POČELA HRVATSKE STENOGRAFIJE

(SUSTAV GABELSBERGER-MAGDIĆEV).

POSLOVNO PISMO S DODATKOM O GOVORNOM PISMU.

II. POPRAVLJENO I PROŠIRENO IZDANJE.

NAPISAO:

IVAN ŽILIĆ

PROFESOR DRŽAVNE TRGOVAČKE AKADEMIJE U OSIJEKU.

OSIJEK 1925.

Tisak i litografija Hrvatskog štamparskog zavoda d. d., podružnica.

SADRŽAJ.

		Strana
	Uvod	3
§ 1.	Stenografska abeceda	5
	A. VOKALIZACIJA.	
§ 2.	Vokal »e«	5
§ 3.	Vokal »a«	6
§ 4.	Vokal »o«	7
§ 5.	Vokal »i«	10
§ 6.	Dvoglasnik »ije«	12
§ 7.	Vokal »u«	13
§ 8.	Izostavljanje slova	17
	Primjeri za ponavljanje vokalizacije:	
	1. Pismo. 2. Sa sela.	18 i 19
	B. KONSONANCIJA.	
§ 9.	Grupe sa »r«	21
§ 10.	Grupe sa »v«	24
§ 11.	Grupe sa »s«	25
§ 12.	Grupe sa »l«, »n«	27
§ 13.	Mješovite grupe	29
§ 14.	Tuđe riječi	32
§ 15.	Složene i izvedene riječi	33
	GOVORNO PISMO.	
§ 16.	Kraćenje interpunkcijom	35
§ 17.	Kraćenje početkom riječi	36
§ 18.	Kraćenje osnovnim samoglasnikom	38
§ 19.	Kraćenje završetkom riječi	38
§ 20.	Mješovito kraćenje sa završetkom	39
§ 21.	Stalni izrazi kao pokrate	40
§ 22.	Pokrate u trgovačkom dopisivanju	43
	Primjeri za čitanje	45

UVOD.

Stenografija je pismo, kojim se pomoću posebnih slova govor ljudski može onako brzo bilježiti kako se i govori. Ta su slova uzeta većim dijelom iz latinske abecede, pišu se koso, a po veličini zapremljenog prostora dijele se na : **mala, srednja** i **velika.** Uzevši za podlogu sustav crta iz pučke škole vidimo da mala stenografska slova zapremaju najviše polovicu srednjeg prostora, srednja slova srednji prostor, a velika slova zapremaju srednji prostor i još k tome donji odnosno gornji prostor. Početnih »velikih« slova stenografija nema. Bez krajnje potrebe ne valja pojedina slova pisati u drugom prostoru, nego što im je u abecedi odreden.

Da se u stenografskom pismu postigne brzina od 60 riječi u minuti **(poslovno pismo),** treba znati a) izražavati vokale uz jednostavne konsonante **(vokalizacija)** i b) različite konsonantske grupe **(konsonancija).** Za brzinu od 80—120 riječi u minuti treba znati kratiti rečenice **(govorno** ili **debatno pismo).**

§ 1. Stenografska abeceda.

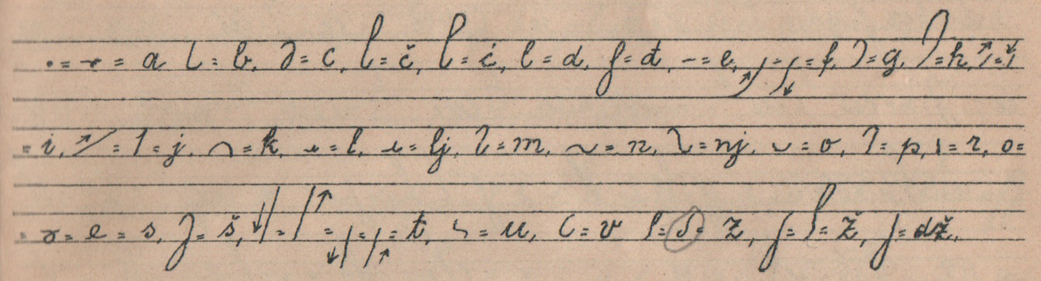

I. Poslovno pismo.

A) VOKALIZACIJA.

§ 2. Vokal »e«.

Vokal se »e« usred riječi uopće ne piše, nego se izražava običnim spajanjem konsonanata. Jedino na početku i na kraju riječi »e« se ispisuje svojim znakom. Kod tog ispisivanja valja »e« prilagoditi dotičnom konsonantu i prema tome krajnju zavojnicu slova »b«, »č«, »d« itd. neopazice produžiti desno mjesto u vis. Krajnji uzbrdni »te« ima »e« napisan ispod završetka »t«.

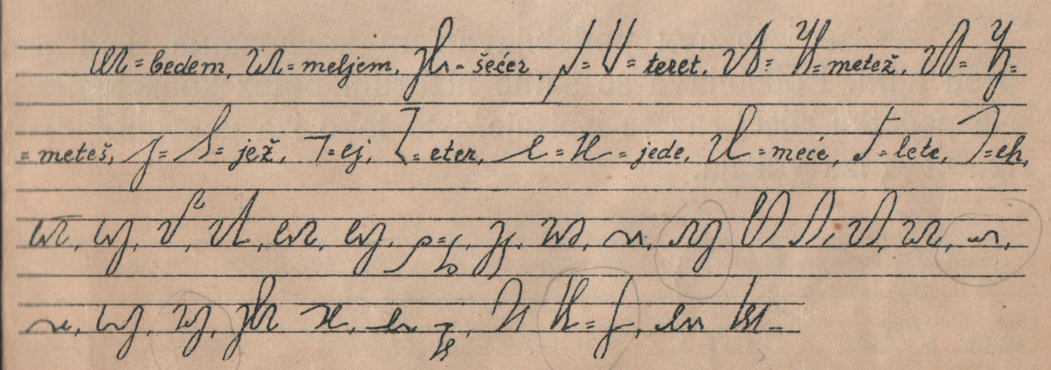

Čestice »se«, »ne« i »li« pišu se u stenografiji redovno zajedno s riječi, na koju se naslanjaju. U toj prilici gube krajnji svoj vokal. Točka se u stenografiji izažava crticom.

Kratice ili **sigle.** Nekoje običajne riječi u govoru pišu se u stenografiji pokraćeno, često pomoću jednog jedinog slova.

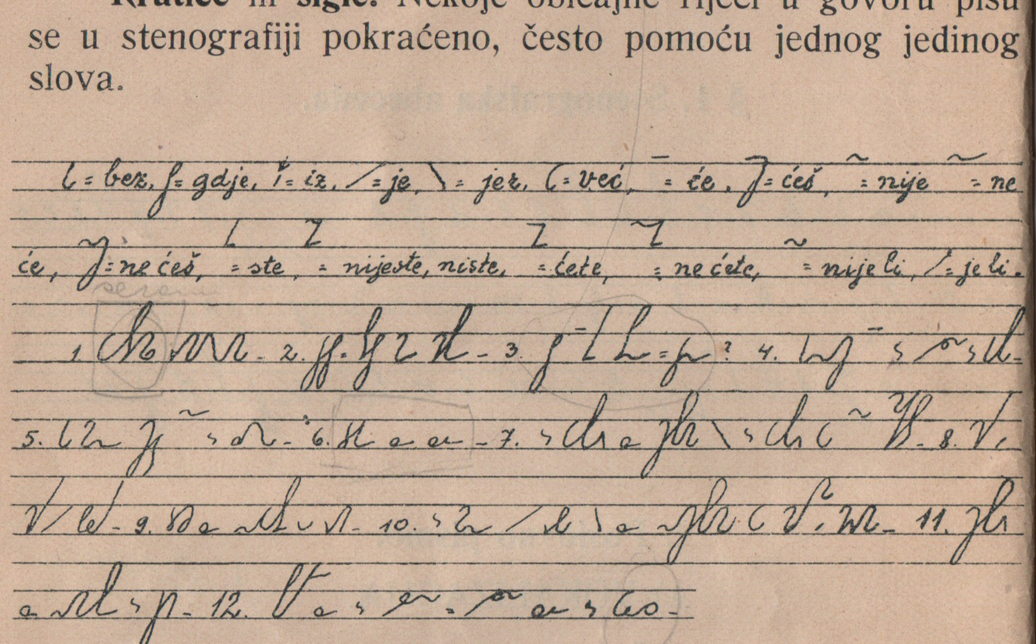

Zadatak. 1. Ej gdje ste već? 2. Vežeš me remenjem, a remenje me peče. 3. Zec leže zeceve, a jež leže ježeve. 4. Med se jede i nešećeren. 5. Lemeš reže i led. 6. Žene se vesele i rede se. 7. Tele ne reve, već se dere. 8. Češem se, jer me reže remen. 9. Hej, gdje je već zec? 10. U tebe nije red, jer se ne pereš. 11. Ne ćeš li u jesen u Beč? 12. Beneš je Čeh.

§ 3. Vokal »a«.

»A« se izražava podebljavanjem konsonanta, koji je pred njim. Podebljava se samo nizbrdni potez konsonanta. Na početku riječi »a« se ispisuje, isto tako iza uzbrdnog »f« iza »t« i iza vokala.

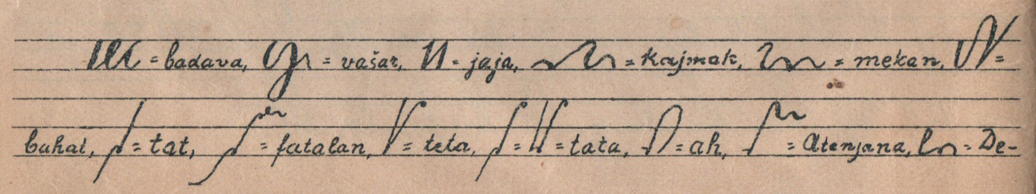

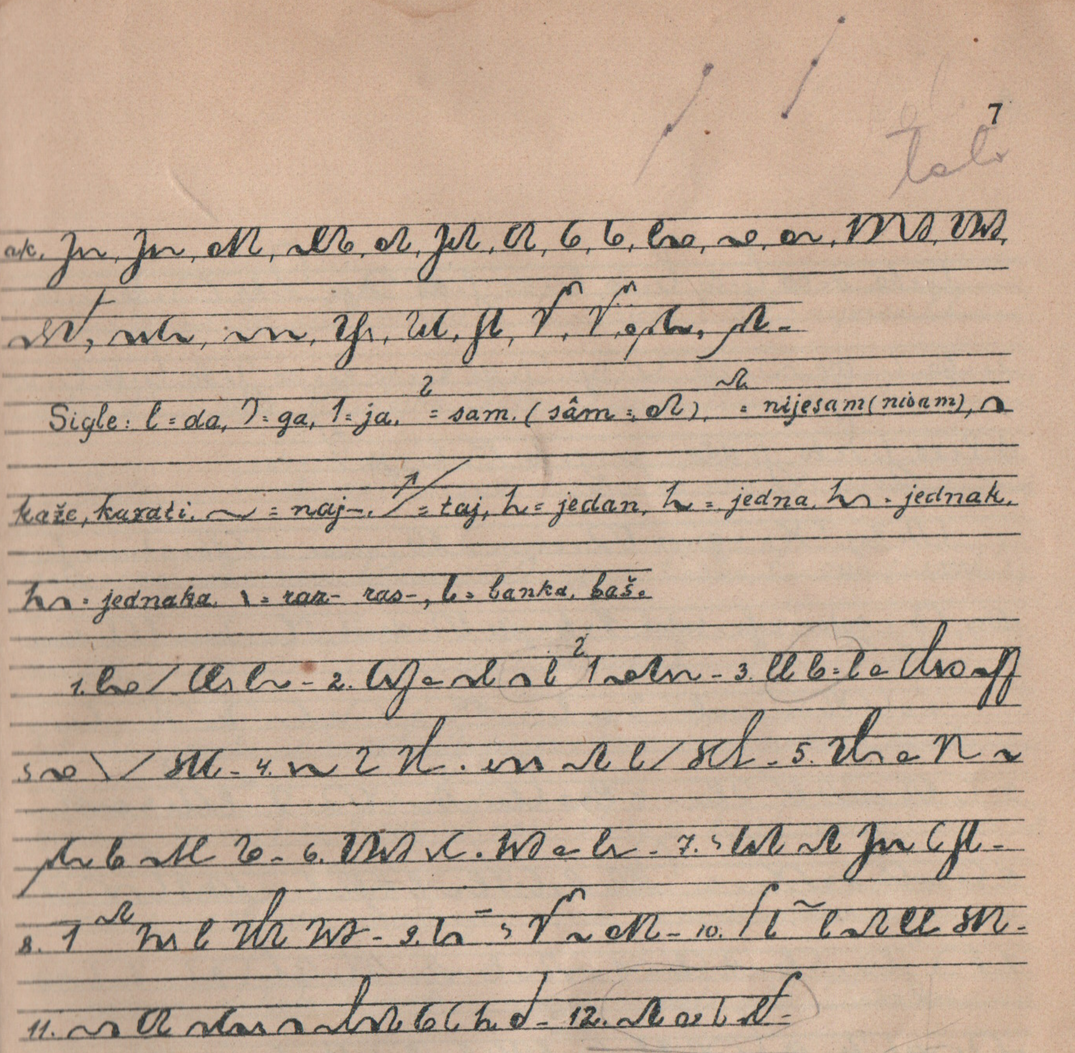

Zadatak. 1. Bez zelja nema veselja. 2. Taj đak nije za rad, jer je nemaran. 3. Laž nije za pare. 4. I najteža zadaća je lagana, kad je u đačeta dara i mara. 5. Najveća i najteža mana je laganje. 6. Petar ne će u zanat, jer ga maze tata i mama. 7. Paket je nađen razvezan i razderan. 8. Danas je za mene dan jada i natezanja. 9. Nad Senjem je Nehaj. 10. Zar ne ćete večeras u teatar? 11. Ražanj je već naređen, a zeca nema. 12. Taj je teret za nas težak. 13. Daje se u najam jedna baraka iz dasaka. 14. Danas vam šaljem pet bačava Java-kave. 15. Banka daje zajam na zalaganje efekata.

U infinitivu se u stenografiji nastavak »ti« piše uvijek bez »i«. Prefiksi »raz« i »iz« pišu se rastavljeno od svoje riječi.

§ 4. Vokal »o«.

»O« se ispisuje svojim znakom samo na početku riječi i iza vokala. Inače se izražava zaokruživanjem zavojnice na dotičnom prijašnjem konsonantu. Tako nastaju slogovi :

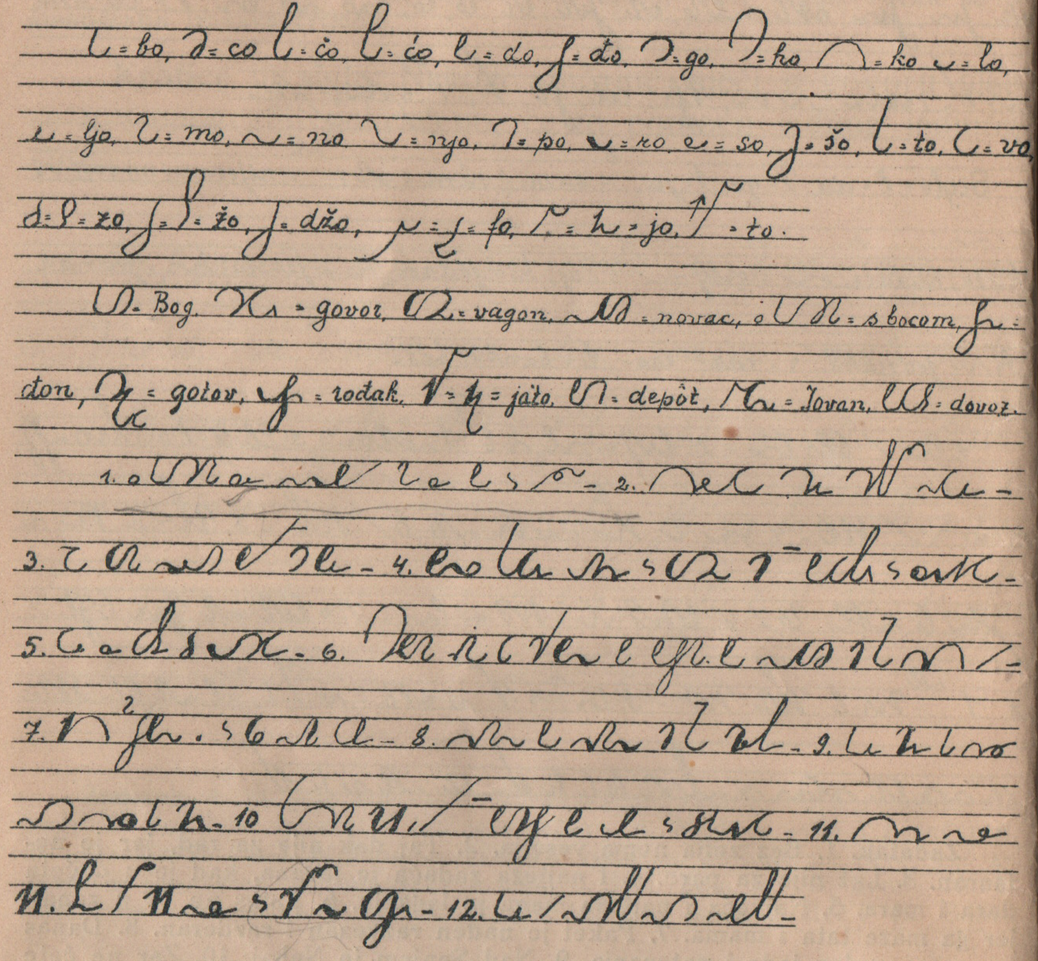

Zadatak. 1. Čoban pase goveda po gorama, 2. Jako nam je žao da vas nema k nama. 3. Dobar dan, bako, kako ste nam? 4. Bog će već dati i bolje dane. 5. I ćorava koka lako nađe kap vode. 6. Babo ne će da nas povede na ljetovanje, jer nemamo dobar red. 7. Evo me kod potoka, no dalje nisam kadar. 8. Vole me, jer sam čedan i dobar, a ne ohol. 9. Pogovara se, da je lopov nađen u barakama i već doveden amo. 10. Rado Vam dajemo naloge, jer nas vaša roba zadovoljava. 11. Razjarena masa počela se je derati: Dajte nam zarade, da jedemo! 12. Zove nas šef na telefon. 13. Kako kome, a nama bome naopako. 14. Kada kola težak tovar voze, lako polome i kotače. 15. Zbogom dome i domajo!

Ako se desno zavinutim konsonantima zavoj još jače izvuče na desno, nastaje »oj«. Taj se »oj« upotrebljava samo na kraju sloga.

U nastavku »ov« može se »v« i prebaciti.

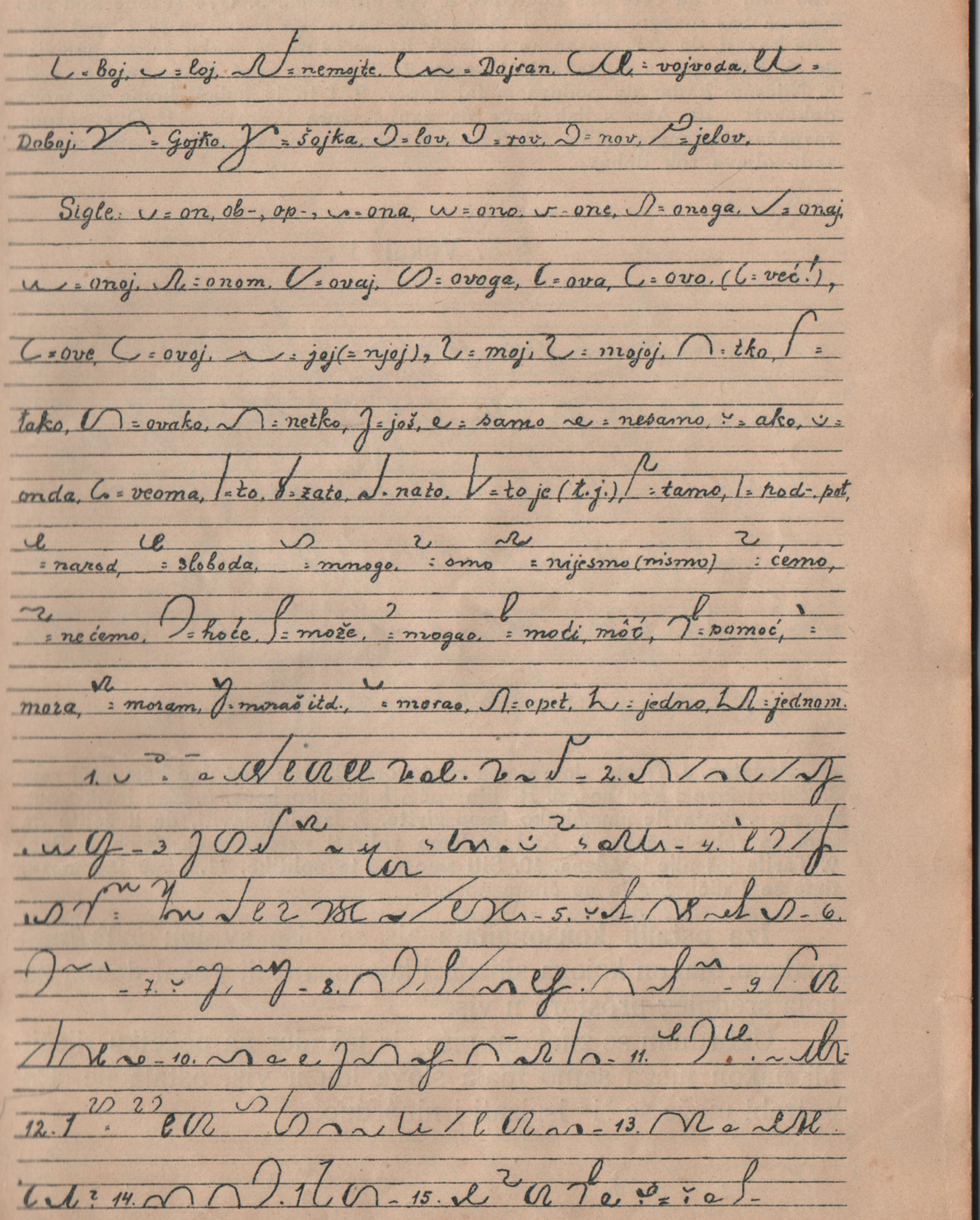

Zadatak. 1. Ako je tko tako zadovoljan kao ja, to bolje za nj. 2. Radovao sam se da ćete nas dočekati, a Vas eto nema. 3. Ove sezone kod nas i nema baš mnogo zabava. 4. Neka reče kako tko hoće, no ja i opet moram kazati, da vam posao ne valja. 5. Kome se ne će, neka ga, ne ganjajte ga. 6. Kako je nama, tako je i vama. 7. Danas je opet došao na nas red. 8. Nijesam kadar da podnesem taj napor. 9. I to je jedan, kome se može dokazati. 10. Ako seljak hoće da žanje, mora i orati. 11. Ove sezone raspačavamo mnogo robe. 12. S vašom robom sam zadovoljan, samo me ne zadovoljava rok dobave.

§ 5. Vokal »i«.

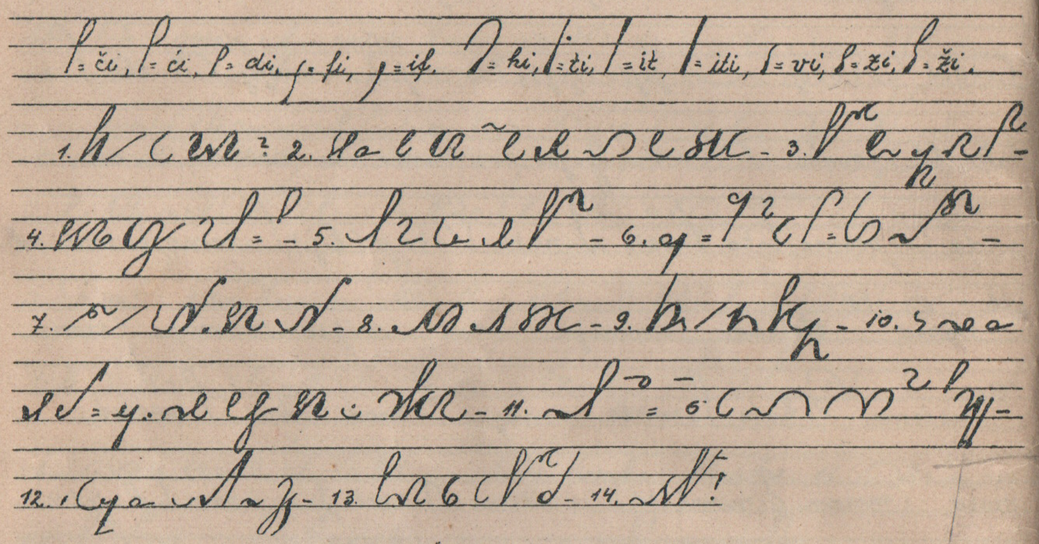

Zadatak. 1. Nema vina, nema razgovora. 2. Nije Bog dao kozi veći rep. 3. Židovi žive i kod nas. 4. Rodilo voće, kako tko hoće. 5. Zao jezik voda ne pere. 6. Javite nam, kako tamo živite. 7. Izvolite javiti, da li želite da vam se roba pošalje. 8. Kad dademo vidirati pasoš, onda ćemo u Beč. 9. Tarifa još nije izrađena. 10. Siti smo već te politike. 11. Čime tko može, time se i diči. 12. Ja ne čitam novine.

Iza ostalih konsonanata »i« se piše svojim uzbrdnim znakom, nakon kojega slijedeći konsonant ili vokal dolazi za pola srednjeg prostora u vis.

Uzbrdnim se znakom piše »i« također na početku riječi, ali nakon njega samo mala slova idu u vis, ostala ne. Po potrebi može se »i« ispisati i nizbrdno.

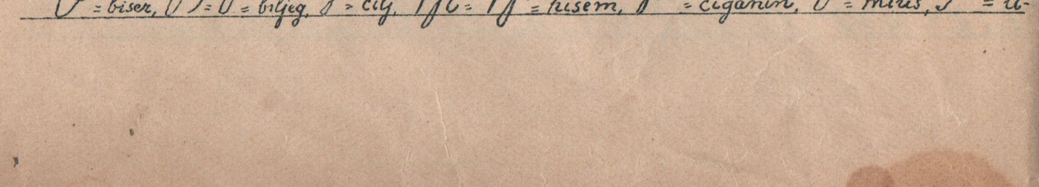

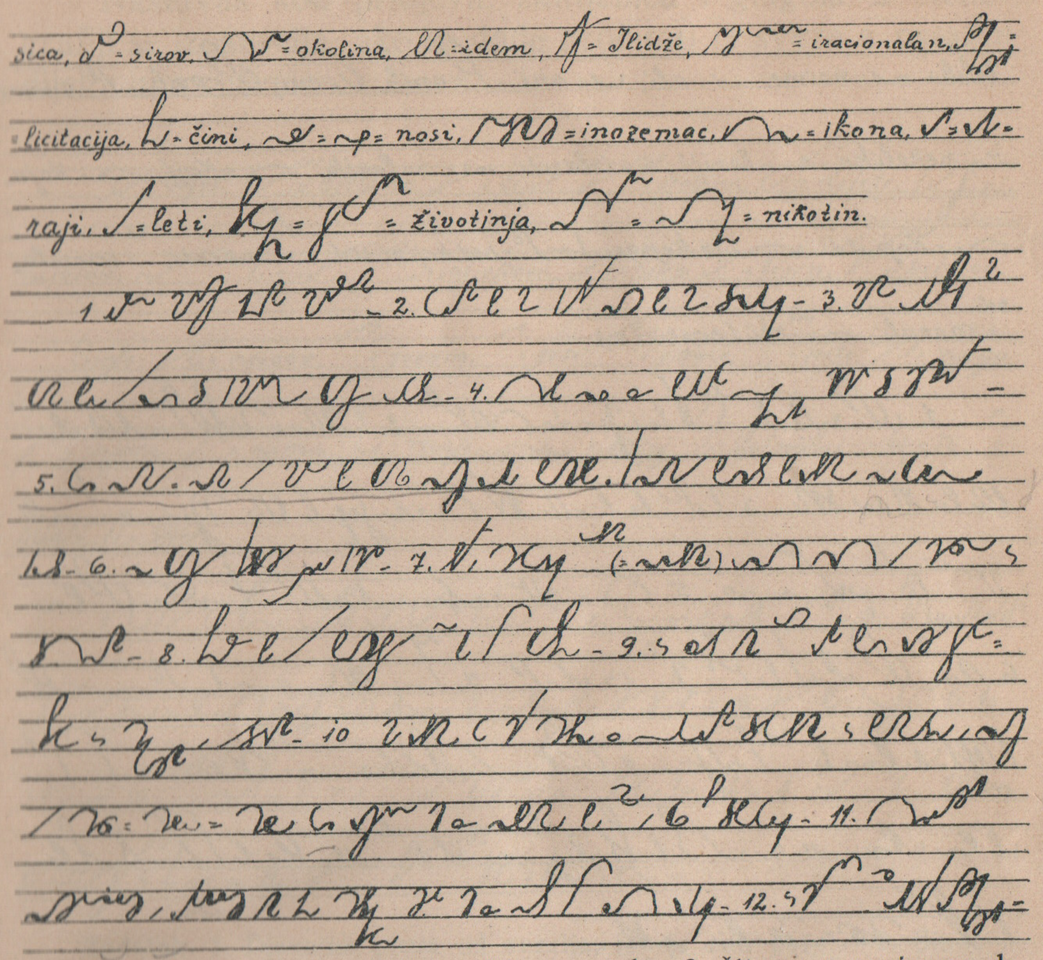

Zadatak. 1. Kitovi u daljini naliče na otoke. 2. Čitamo u novinama da će se ove godine potpisati definitivan mir. 3. Tek par dana kiša pada, a Sava se već počinje dizati iznad korita. 4. Kolonizacija Vojvodine već je gotova. 5. Ako imate finog papira, molim vas da mi pošaljete jedan omot. 6. Seljaci ljeti kose livade. 7. Bolji je mir, nego babin pir. 8. Ni laž nije bez temelja. 9. Za ćoravim ne idi. 10. Dok je tečaj dinara povoljan, moramo si nabaviti deviza. 11. Rotacioni papir je slobodan (sigla!) od carine. 12. Ako tko želi govoriti, neka mi se izvoli javiti.

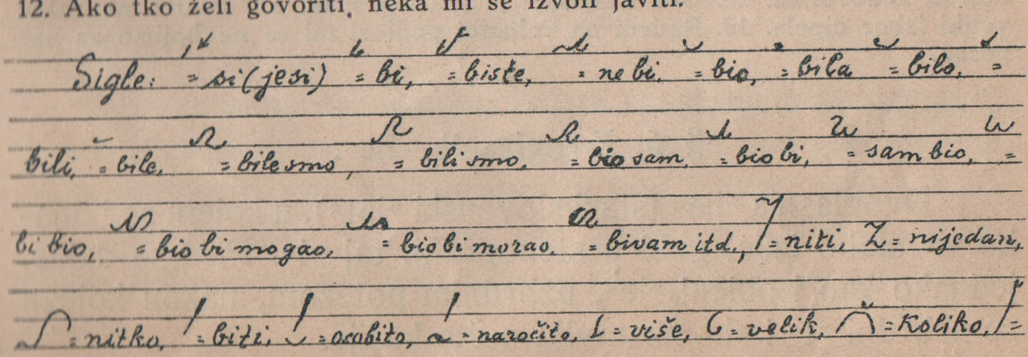

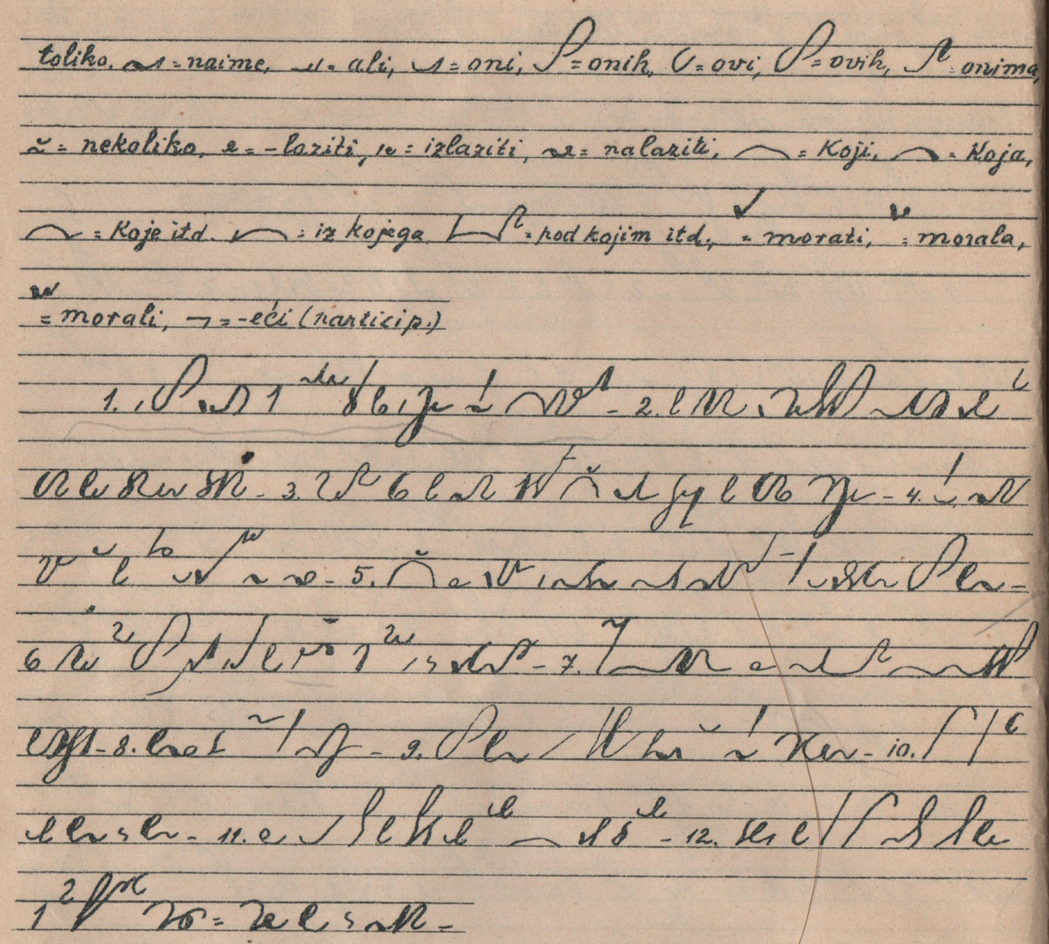

Zadatak. 1. Ako si dobar, sebi si dobar. 2. Mnogi (sigla!) bi išao u Rim da ima čim. 3. Bilo bi nam dakako milije, da ste Vi bili s nama. 4. Neki dan je Sava bila ispod nivoa. 5. Ne će biti kako oni hoće, nego kako ja naredim. 6. Nitko ne će da se bavi tim pitanjem. 7. Obavili smo taj posao, ali s velikim naporom. 8. Naš posao počiva na jakoj podlozi i još bi se više raširio, da baš ovaj čas nije nadošao pad dinara. 9. Bogat je onaj, koji je zadovoljan. 10. Oče naš, koji si na nebesima. 11. Imamo na zalihi veliki izbor cipela. 12. Radeći na valjanoj podlozi mi se ne bojimo za naš posao.

§ 6. Dvoglasnik »ije«.

Dvoglasnik »ije« (stari slovenski »jat«), u kojem se i onako »i« slabo čuje, gubi u stenografiji taj »i«. Piše se dakle, jednako kao i obični »je«, uzbrdnim potezom, nakon kojega se uzbrdni »t« i »h« nastavlja nešto kosije.

Nastavak kod pridjeva, zamjenica i glagola u stenografiji se izostavlja, ako se dade pročitati iz sveze s ostalim dijelovima rečenice.

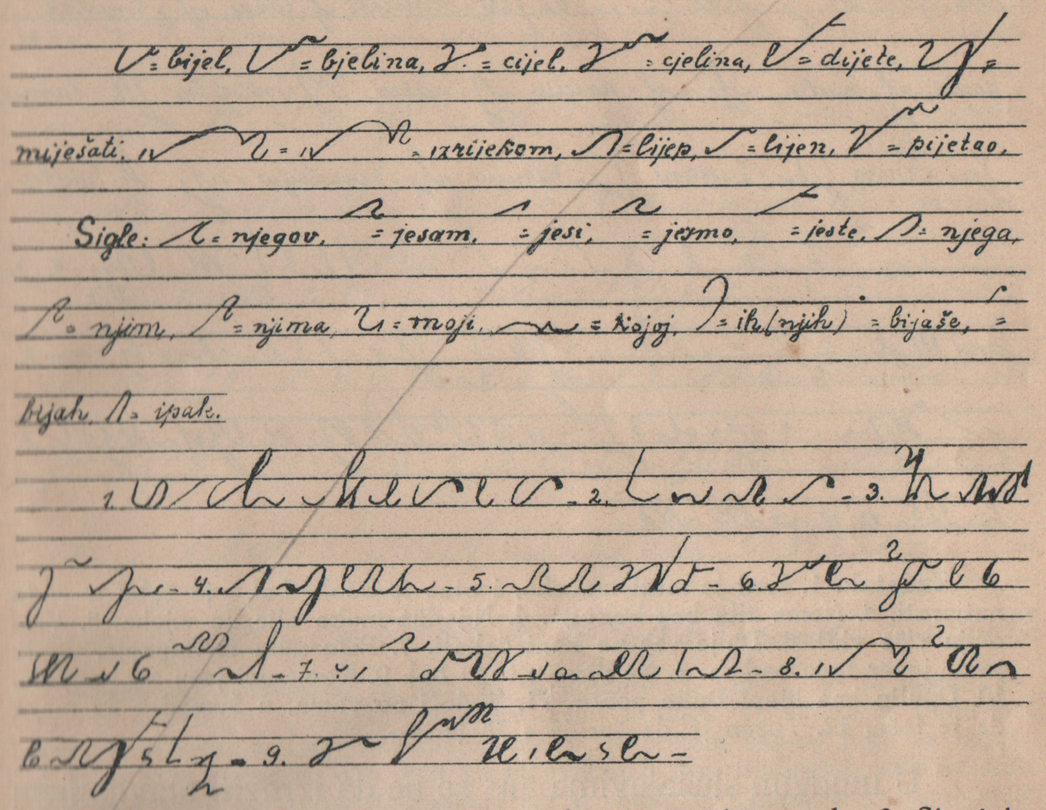

Zadatak. 1. Djevojka pjeva od veselja, jer je žito požela. 2. Sinoć je kiša lijevala čitav sat. 3. Cijena žitaricama pada iz dana u dan. 4. Molimo Vaš da za taj iznos mjenično na nas. 5. U našim rijekama ima lijepih riba. 6. Cijeli vijek sam živio za roditelje. 7. Ne bacajte nam pijesak u oči. 8. Lijepa noć se s večera vidi.

§ 7. Vokal »u«.

»U« se označuje simbolički i to spuštanjem konsonanta, koji je pred njim, za pola srednjeg prostora pod glavnu crtu. Mala slova pri tom dolaze upravo pod glavnu crtu.

Budući da se slova »đ«, »š«, donji »ž« i »dž« ne mogu pisati dublje nego što jesu, ona se zbog slijedećeg »u« dublje završe.

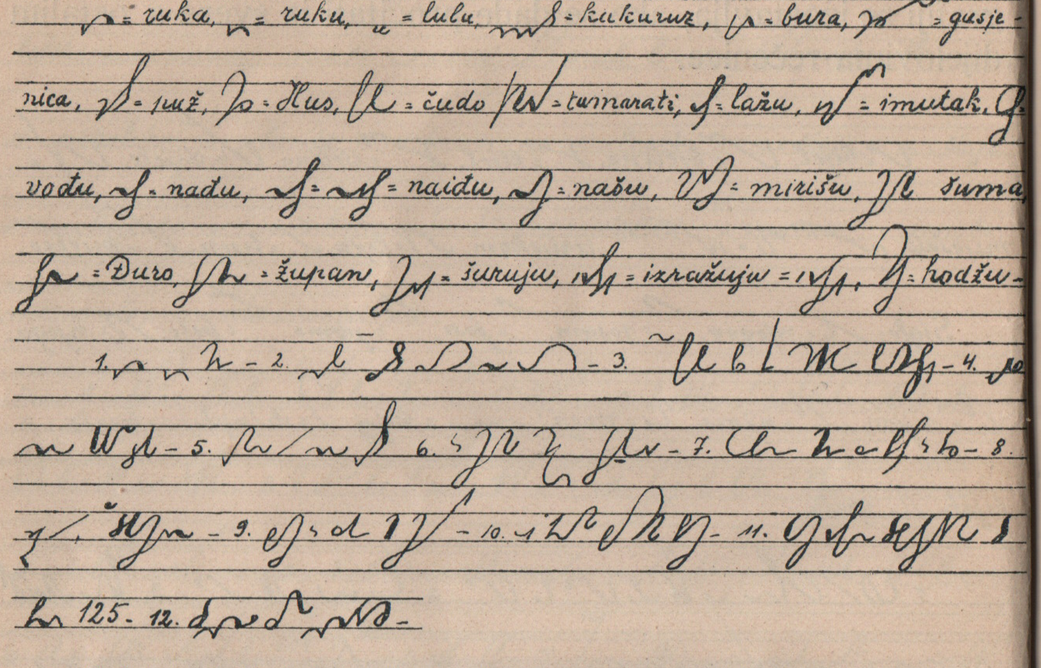

Zadatak. 1. Kad je mati maćeha, i otac je očuh. Lako je žabu u vodu natjerati. 3. Nema žita bez kukolja. 4. Nijedna muka nije do vijeka. 5. Više očiju više vidi. 6. Dulje vas ne kani čekati. 7. Pišu nam iz Županje, da je tamo jučer tuča padala. 8. Ne diraj u tuđu bol. 9. Konjanici jašu na konjima. 10. Ogulin ima lijepi Đulin ponor. 11. Sudeći po vama, u Šumadiji ne mora da je loše. 12. Tužen je da šuruje s Bugarima.

U mnogim slučajevima »u« se ne da izraziti stavljanjem predašnjega konsonanta u dubinu (n. pr. **ribu, Liku, rimuju, u malenu selu** itd.). Za te slučajeve postoje posebni spojevi sa »u«, a gdje ni tih nema, »u« se ispisuje potpuno.

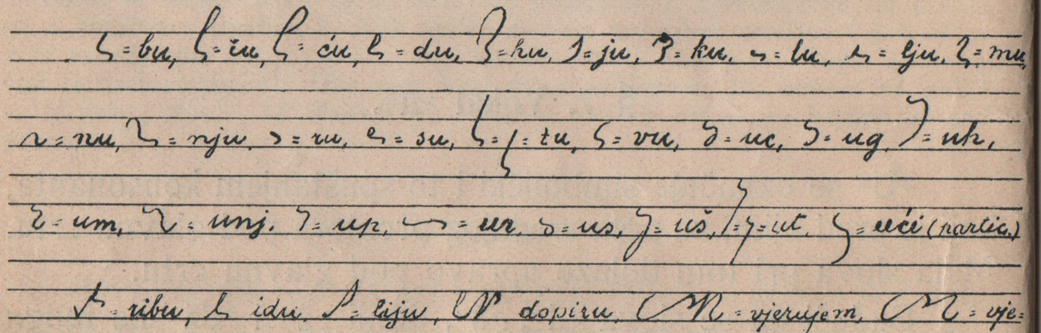

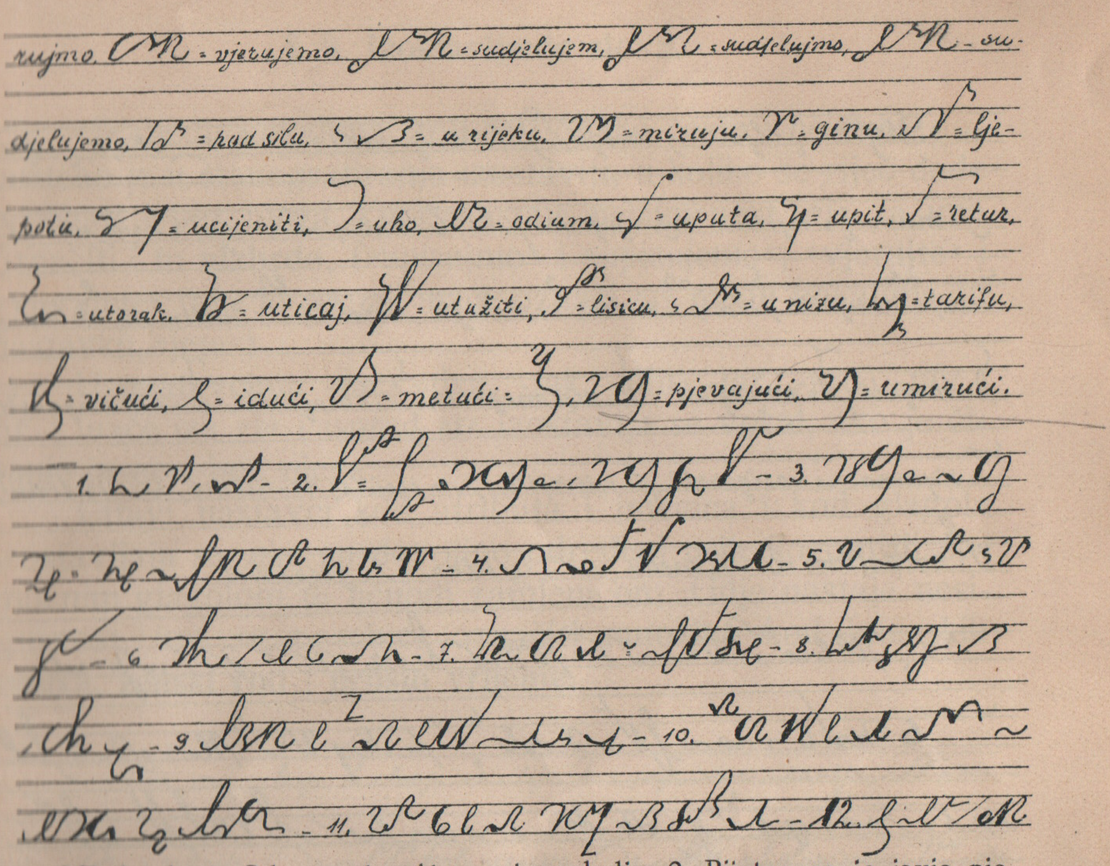

Zadatak. 1. Odao se je piću pa je poludio. 2. Pijetao se je javio pjevajući: kukuriku! 3. Idućih ferija ići ćemo u Liku. 4. Bio je u Rimu pa nije vidio pape. 5. Dani idu kao munja. 6. U Solunu imamo luku za izvoz. 7. Isus se je molio za one, koji ga bičevahu. 8. Ne usuđujemo vam se nuditi, dok sami ne javite. 9. Upadaju mu u riječ. 10. Cijene se razumijevaju u dinarima. 11. Šaljući Vam za pokus rečenu balu riže molim Vas da mi javite, jeste li robu u redu dobili. 12. Iščekujemo (= iz čekujemo) vašu poruku. 13. Pošaljite mi oveću zalihu kukuruza. 14. Povisujem cijenu na 150 dinara. 15. Obzirom na Vašu ponudu naručujem vagon kukuruza po 185 dinara paritet lađa na Dunavu.

Na početku riječi »u« se označuje uzbrdnim potezom ispod glavne crte, a upotrijebiti se mogu i spojevi sa »u«. Ako je zgodnije, »u« se može i ispisati.

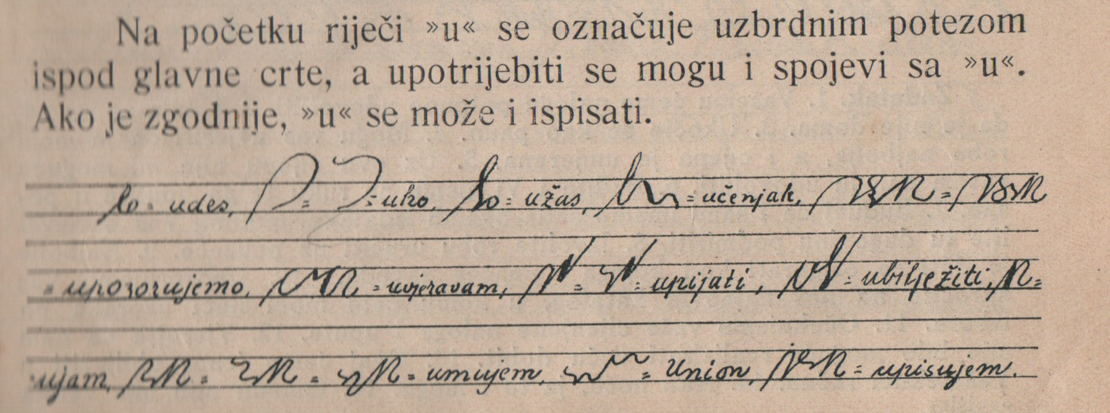

Sigle: = ljudi, = mogu, = hoću, = put (2 put itd.), = koju, = ovu, = onu, = njemu, = njegovu, = tu, = ovdje, = ondje, = uz, us- uš-, = su, = nijesu, = ću, = neću, = moraju, = bijahu, = budem itd., = budući, = mogući, = nemogući, = nije moguće, = omogućiti, = onemogućiti, = sigurno, = osigurati, = uvijek, = uspiće, = uime, = uistinu, = međutim, = između, = ujedno, = gospodin.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

Zadatak. 1. Vašemu ćemo nalogu potpuno udovoljiti. 2. Udala se moma, da je nije doma. 3. Ukočio se kao paun. 4. Mogu vas uvjeriti da je moja roba najbolja, a i cijena je umjerena. 5. Uz ovu cijenu nije mi moguće vašem nalogu udovoljiti. 6. Budite i Vi njemu na ruku te ga uputite u posao. 7. Budući da i sami imamo sada ovećih izdataka, molimo Vas da izvolite tu dugovinu podmiriti. 8. Izvolite robu uručiti uz pouzeće. 9. Najbolje je dati se osigurati kod kojega domaćeg zavoda. 10. Upozorujemo Vas naročito na naš najnoviji katalog, u komu ćete moći naći uzoraka po izboru. 11. Očekujemo vaše cijenjene naloge i upute. 12. Vjerujte da nam nije bilo moguće realizirati veću dobit. 13. Ovaj ćemo iznos ubilježiti u Vaš tekući račun. 14. Ako hoću, ja to i mogu. 15. Između njih nije velika razlika.

§ 8. Izostavljanje slova.

»J« među vokalima, koji se i onako često i ne čuje, dopušteno je u stenografiranju izostaviti, u koliko se riječ dade pročitati i bez njega. Gdje nastaje nesigurnost, »j« se ima označiti i to **nizbrdo**, (»upisujmo« i »upisujemo«, »vjerujte« i »vjerujete« itd.) ili se pak inače označi »j« među vokalima (u nastavku »jete«).

U nastavcima -tac, -tica, -tak, -tan, -tar, -tati, -tav i dr. i inače iza »t« i ispred »t« izostavlja se **vokal**, ako je čitanje jasno i bez njega.

Čitavi nastavci kod atributa i imenica i kod glagola izostavljaju se, ako su dovoljno određeni prijedlogom ili pomoćnim glagolom ili ličnom zamjenicom. Gdje nastaje nesigurnost, ima se posebice označiti **množina** kod imenskih oblika, **ženski rod** i **prošlo vrijeme.**

= laje, = kraje, = hraje, = lije, = pije, = ranije, = naelja, = nacije, = kolonizacija, = kolonizacije, = miliji, = milije, = licitacija, = komisija, = komisije, = kuje, = miluje, = vjeruje, = ponižuje, = zašućuje, = date, = dajte, = dajete, = vjerujte, = vjerujete, = pijmo, = otac, = Petar, = pametan, = žutica, = petak, = čitanje, = pitanje, = pitati, = siliti, = izvolite, = kotar (= Kotor), = dobitak, = gubitak, = tačan (= = tečan!), = podmiriti, = pod jednim uvjetom, = na zelenim livadama,

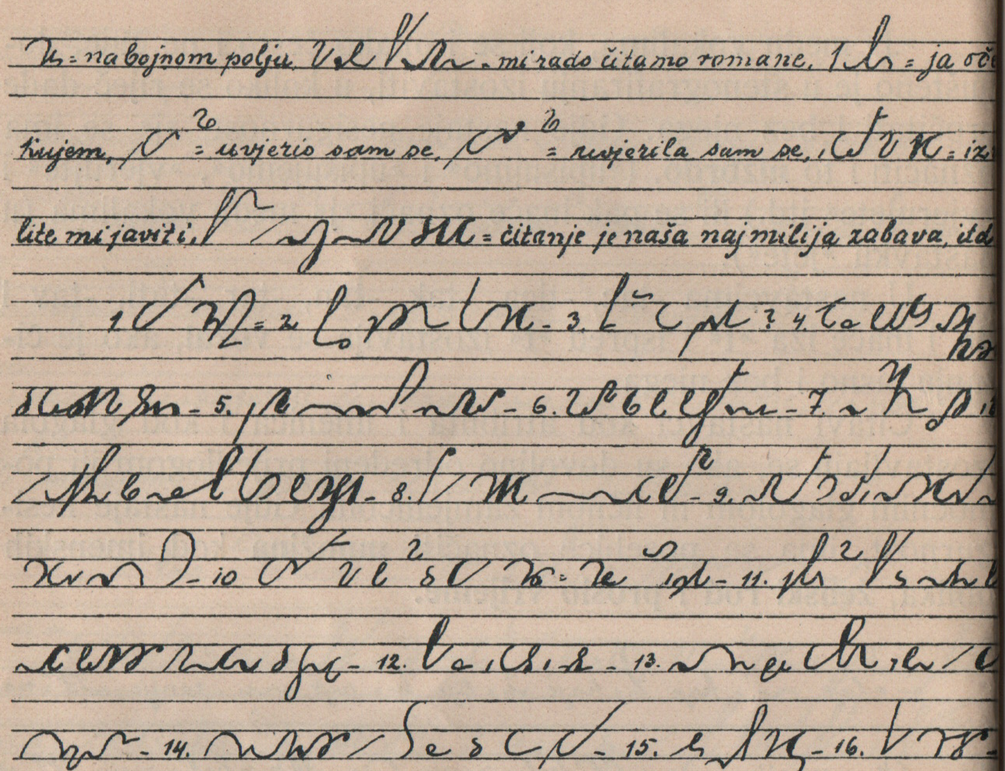

Zadatak. 1. Šuma djeluje i te kako na život jednoga naroda. 2. Radujemo se da smo vas vidjeli. 3. Vi nam iskazujete time veliku ljubav. 4. Kavi se dodaje surogat. 5. U utorak će govoriti tajnik komore o nekojim pitanjim saobraćaja. 6. Roba se kupuje uz gotov novac ili na veresiju. 7. Policija je već nekoliko puta izdala naređenje o obaljivanju cijena na naše pijaci. 8. Tko je jednom lagao, malo mu se vjeruje. 9. Novac se kod nas ukamaćuje bolje nego da ga dajete kojoj tuđoj banci. 10. To nam zadaje mnogo pisarije. 11. Iz kataloga, koji Vam danas šaljemo, moći ćete vidjeti da su naše cijene veoma umjerene. 12. Pitanje reparacija još nije riješeno

Primjeri za ponavljanje vokalizacije.

1. Pismo.

U Ivaniću, 1. kolovoza 1925.

G. Ivanu Mađareviću u Osijeku.

Moj učitelj g. Josip Kovačević, Radišin povjerenik, rekao mi je, da bi Vi uzeli u zanat jednog dječaka, koji bi se kod Vas učio kovačiju. Budući da mi roditelji više ne žive, ne mogu biti kod kuće, pa sam voljan poći u zanat. Meni bi bilo najmilije, kad bih mogao da izučim kovačiju, jer to je uvijek bila želja i mojih pokojnih roditelja. Zato Vas ovim lijepo

molim da izvolite javiti mome ujaku Miji Baniću u Ivaniću, ako želite da dođem k Vama u nauk. Obećajem Vam da ću uvijek biti odan, vjeran i pokoran, i da ću s veseljem ići na posao, ma kako on težak bio.

S osobitim počitanjem Mile Kovačić.

2. Sa sela.

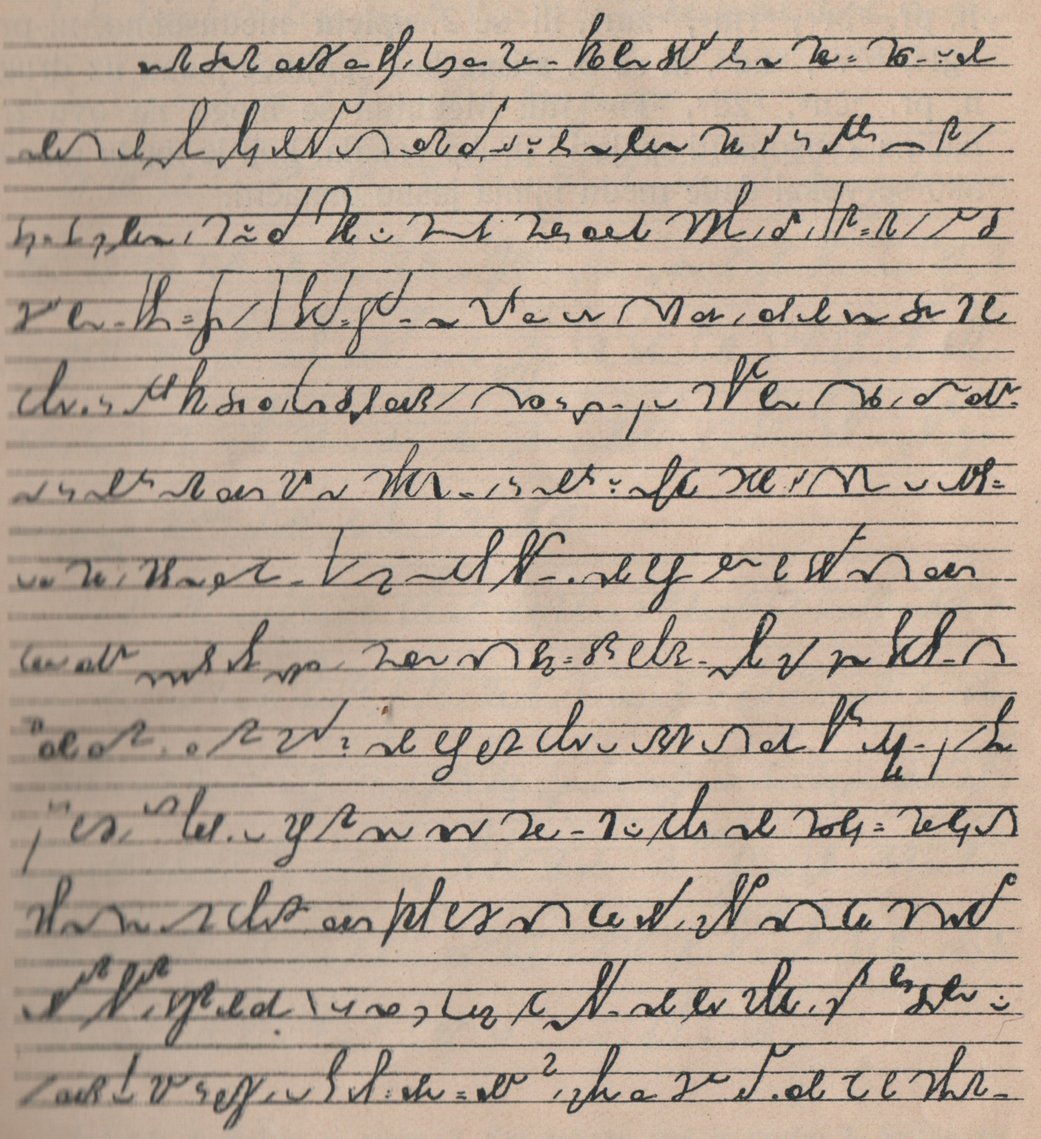

B) KONSONANCIJA.

Dva ili više konsonanata, među kojima nema vokala čine konsonantsku grupu ili skupinu. Takve se grupe, da se izbjegne čitanju vokala »e«, moraju posebno izraziti. To biva na tri načina : ili se 1. konsonanti **sliju** (stope) u jedan znak n. pr. »br«, »rm«, »žm«, ili se 2. **upletu** međusobno, n. pr. »gl«, »čv«, »nd«, ili se 3. **stisnu** bez spojnice jedan uz drug n. pr. »čn«, »zd«, »kn« itd. Međutim se mogu na ova tri načina konsonanti spajati i preko vokala, koji je među njima, ako se vokal dade među njima jasno označiti.

§ 9. Grupe sa »r«.

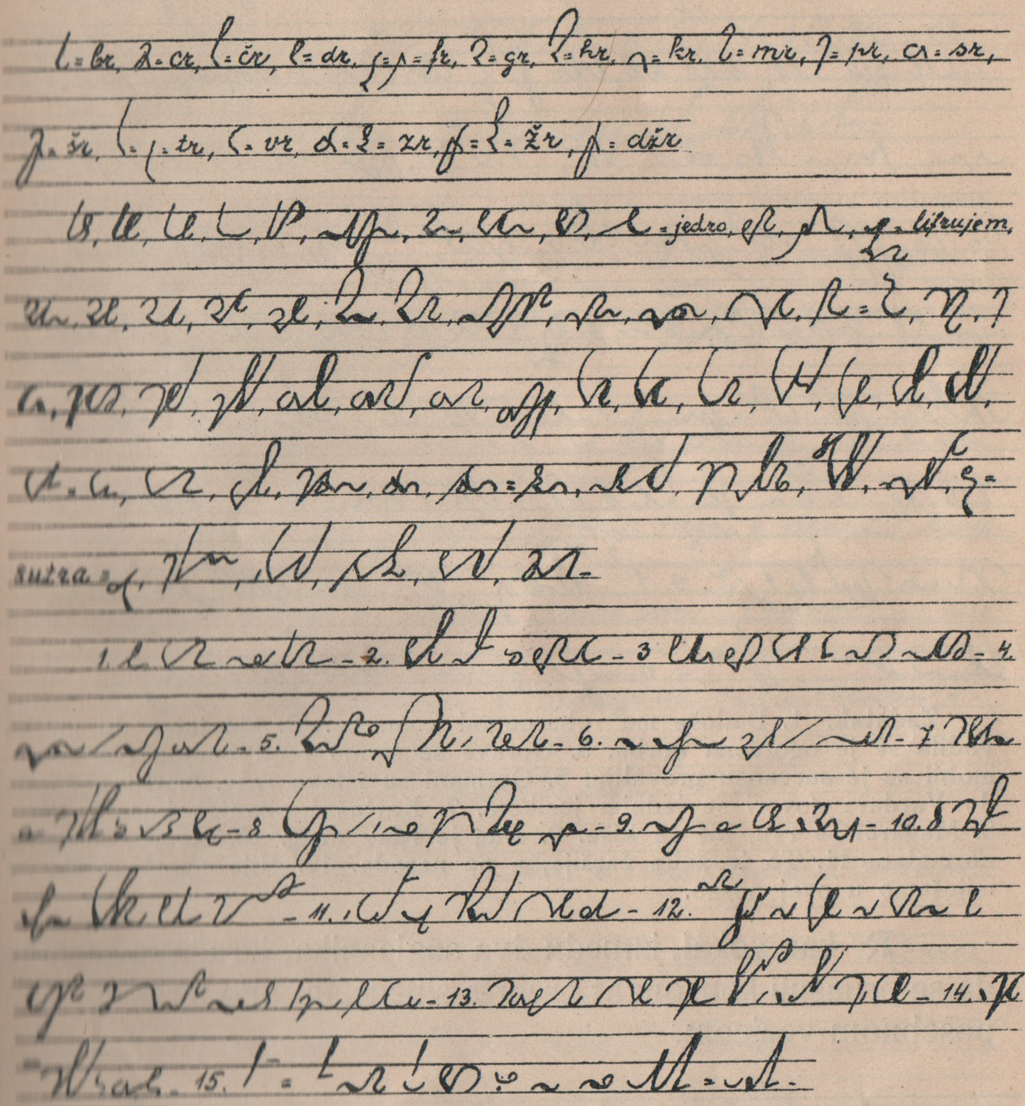

Zadatak. 1. Rakija je otrov. 2. Kuj željezo dok je vruće. 3. Sjetila se prelja kudjelje u oči nedjelje. 4. Jutros je udarila kiša kao da se je oblak prolomio. 5. Dromedar je troma životinja. 6. Mi nazrijevamo u tom činu pokušaj prevare. 7. Brat je mio koje vjere bio. 8. Moj je otac umro u krevetu. 9. Drumovi će poželjet Turaka, ali Turaka više biti ne će. 10. Nema kruha bez truda. 12. U papru nema mnogo praha.

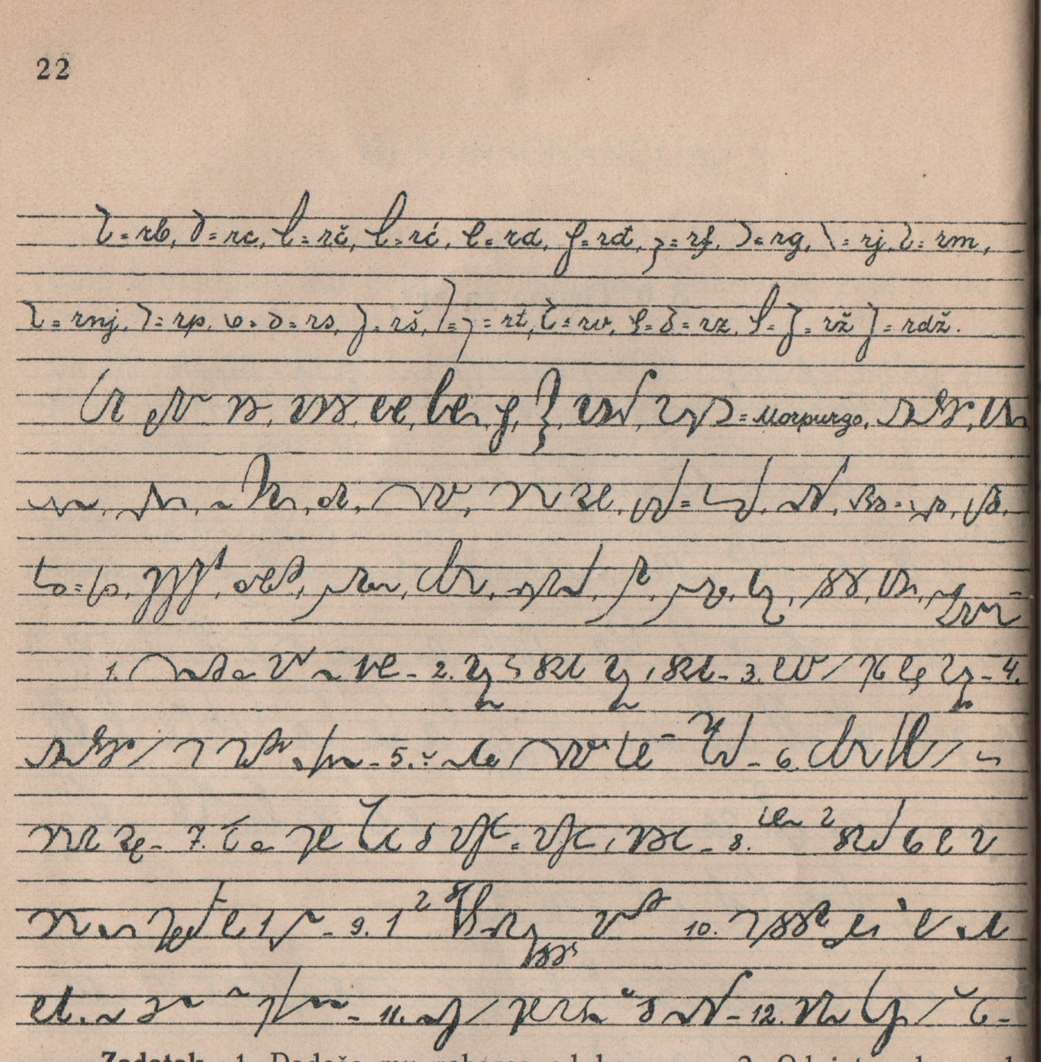

Zadatak. 1. Dadoše mu rebarce od komarca. 2. Od jutra do mraka vodila se je ogorčena borba. 3. Oprave se šivaju i od baršuna. 4. Automobil se je survao u provaliju. 5. Germani su žilave rase. 6. Od Soče pa do Vardara govori se jednim jezikom. 7. Kartaš i pijanica kuću rastiču. 8. Magarci se rvu, bit će kiše. 9. Dug je rđav drug. 10. Razvoj krize je normalan. 11. To je želja čaršije, a ne naroda. 12. Nije oportuno da se miješamo u ovaj posao.

»**R**« **kao vokal,** između dva suglasnika, izražava se tako da se prijašnji konsonant precrta slijedećim bilo izravno, bilo posebnom vezicom.

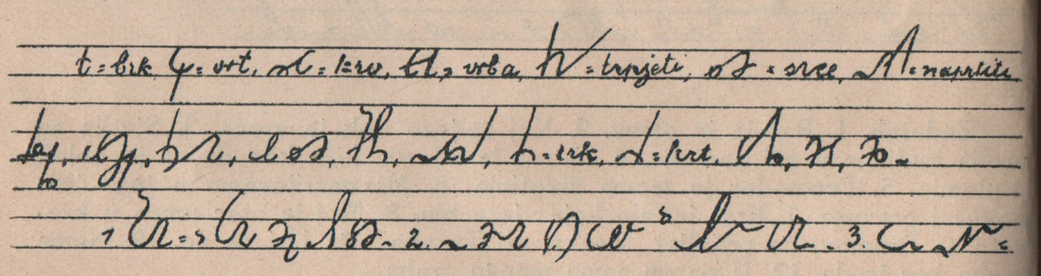

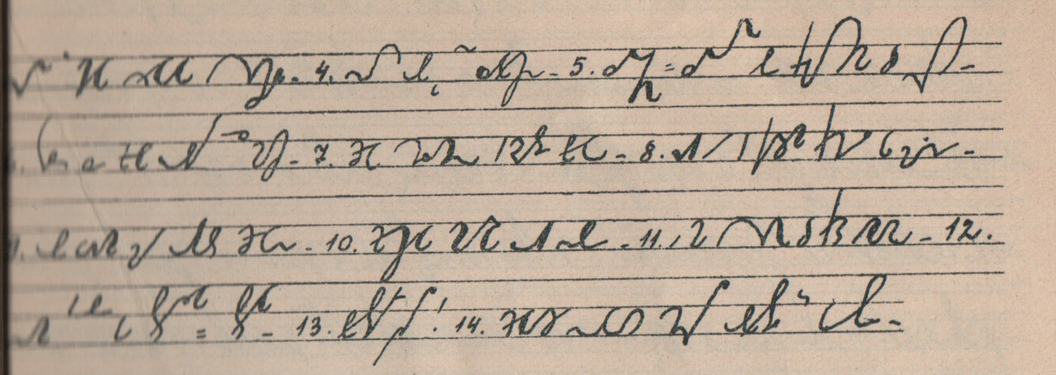

Zadatak. 1. Vatra se je utrnula. 2. Položaj je novog kabineta uzdrman. 3. Kad je brod počeo tonuti, narod je pohrlio na krmu. 4. Naši vrtovi rode voćem i povrćem. 5. Srce nam je pucalo od boli. 6. Mrzite grijeh i opačinu. 7. Ovo će dobro djelo sirotinji suzu otrti. 8. Krv nije voda. 9. Izbor nove uprave izvršit će se krajem mjeseca. 10. Ne može se više trpjeti ovaj trulež. 11. Krpež i trpež kuću drži. 12. Ovaj nam je događaj pomrsio račune.

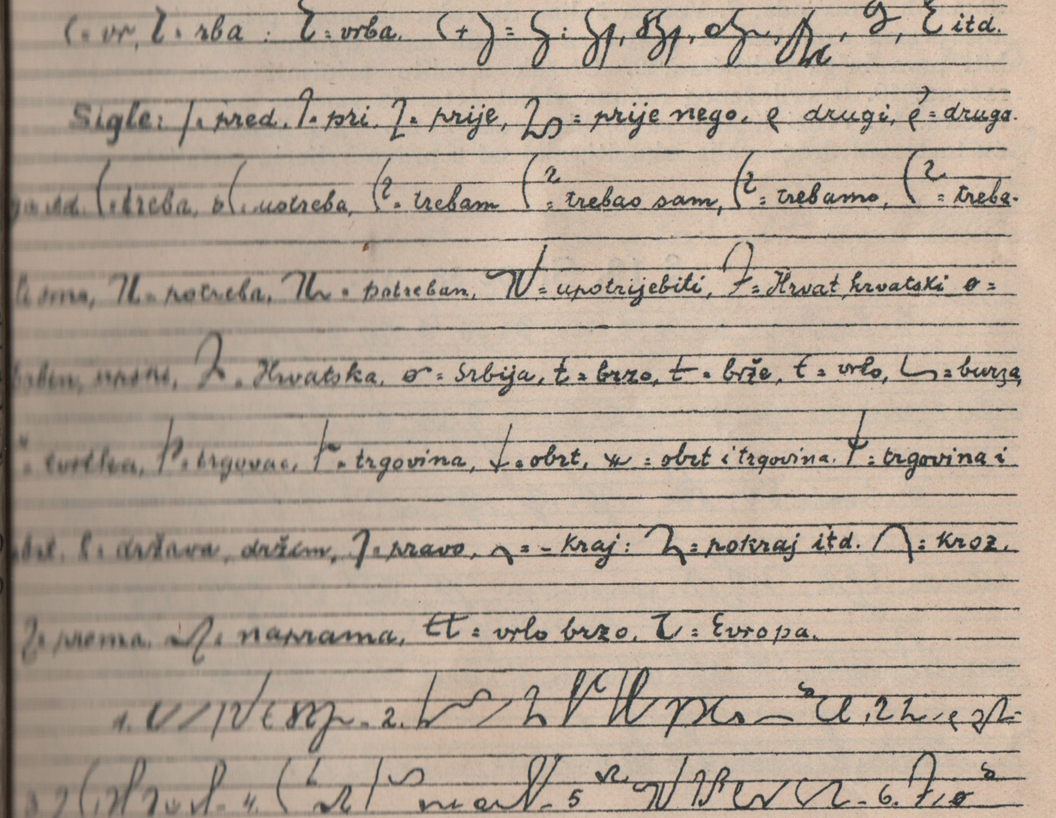

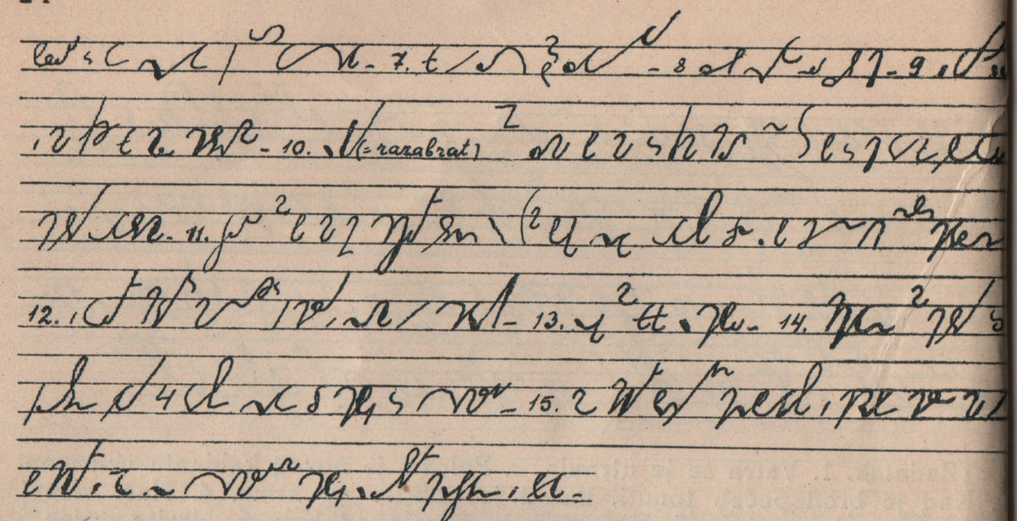

Zadatak. 1. Trgovac mora u prvom redu biti radin i solidan. 2. Brz voz ne treba od Zagreba do Beograda ni punih sedam sati. 3. Danas se osjeća velika kriza u trgovini i obrtu. 4. Trgovac se mora baviti trgovinom kao zanimanjem, inače nije pravi trgovac. 5. Hrvati su se borili proti Turčinu kroz punih pet vjekova. 6. Jutros su na burzi počele padati cijene domaćih proizvoda. 7. Veoma žalim, da robu ne mogu primiti i to zato, jer nije prema uzorcima. 8. Borba za slobodu naše trgovine na Jadranu mora biti prva briga političara. 9. Utržak izvolite pripisati našemu tekućem računu. 10. Iz priloženog računa vidjet ćete, da smo za papire dobili 2585 dinara. 11. Pruži li nam se prilika, rado ćemo Vam ljubav vratiti. 12. Ja ću tu tezicu drage volje iskupiti, ako mi u pravo vrijeme pošaljete pokriće.

§ 10. Grupe sa »v«.

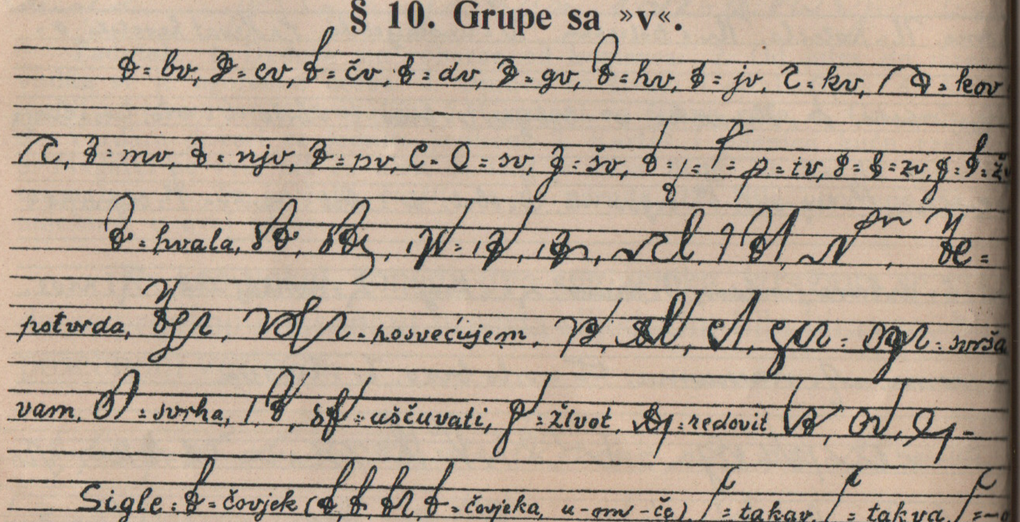

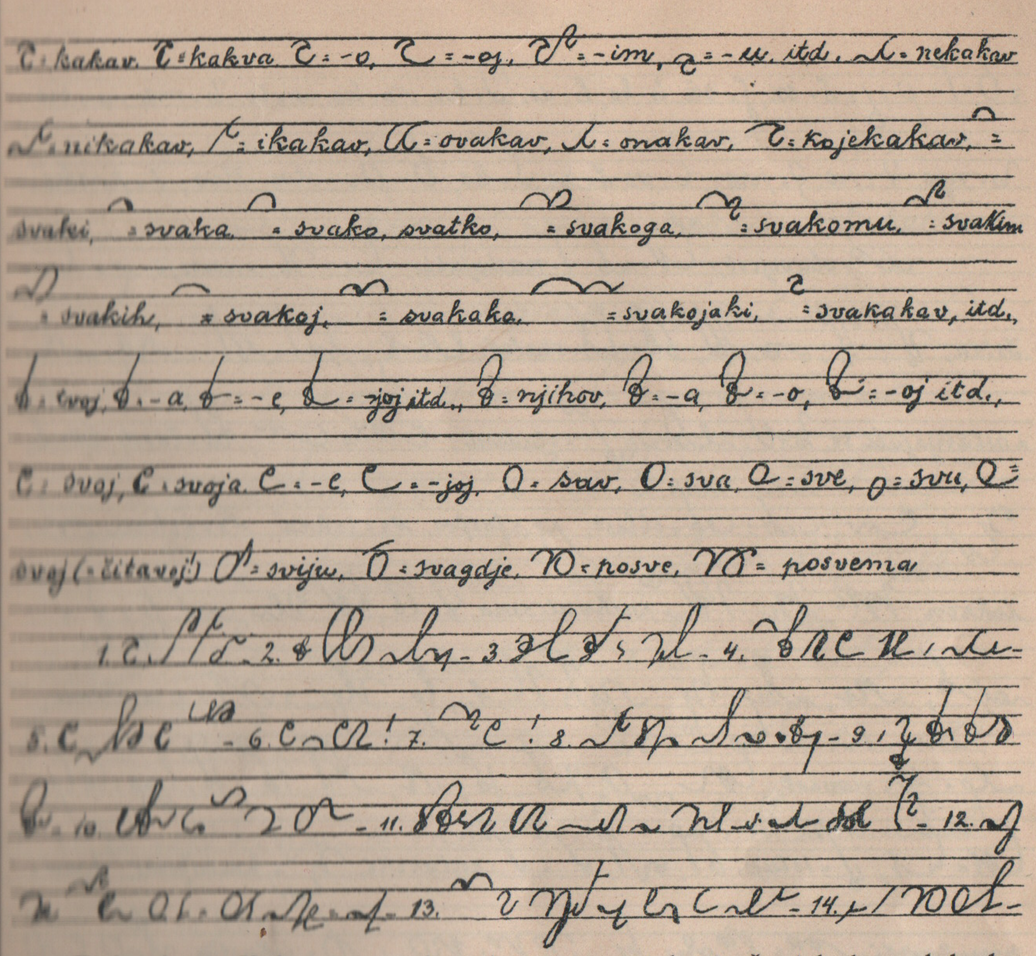

Zadatak. 1. Kakav početak, takav i svršetak. 2. Čovjek bez slobode kao riba bez vode. 3. Voda se na površini pretvara u paru. 4. Nema čovjeka na svijetu, koji bi bio potpuno zadovoljan. 5. Svatko je svoje sreće kovač. 6. Već sam se posve iscrpio. 7. Jakom idu Mara i svatovi. 8. Seljaci su pozvani u općinu na dogovor. 9. Svaki čovjek mora da si odabere jedno zvanje. 10. Hram boga Janusa bijaše otvoren u vrijeme rata. 11. Potvrđujem Vam primitak svote dvjema potvrdama, a obje vrijede kao jedna. 12. Debata je završena tek ujutru.

§ 11. Grupe sa »s«.

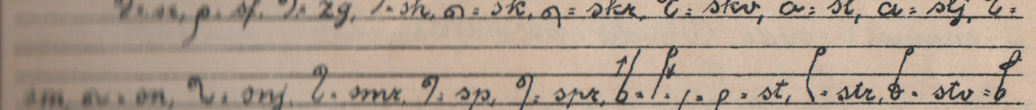

= ... = sz, = sž, = bs, = ds, = hs, = ks, = ls, = ms, = ns

= njs, = ps, = prs-, = vs, = zs, = žs, = -stvo, -štvo, = -ski.

= obavijest, = nastojati, = postoji, = Istra, = stalež, = oslanjajući se, = studeni, = čvrst, = oblast, = fosfor, = iskra, = iskru, = iskren, = prihvatismo, = u registru, = novost, = istup, = ratarski, = portugiski, = porculanski, = iskustvo, = pokućstvo itd.

Sigle: = misliti, = mislim, = mislio sam, = mislimo, = mislili smo, = mislile smo, = misao, = smisao, = smisla, = bijasmo, = bijaste, = isti, -o, = taj isti, to isto, = isto tako, = ovamo, = onamo, = ovda, = ovda onda, = ovuda, = onuda, = ovoliko, = onoliko, = međusobno, = negdje, = nigdje, = nekamo, = nikamo, = nekuda, = nikuda, = kojekuda, = svakuda,

= svuda, = svukuda, = svakamo, = vaskolik, = igdje, = ...uda, = ikamo, = nekada, = nikada, = ikada, = katka..., = drukčije, = drugdje, = drugda, = druguda, = drugamo, = ...skoro, = skroz, = premda, = vazda, = stoga, = mogućnost.

1. ... 2. ... 3. ... 4. ... 5. ... 7. ... 8. ... 10. ... 11. ... 12. ...

Zadatak. 1. Ovim pismom čast mi je predstaviti Vam g. Stjepana Frkića, šefa stanice u Staroj Pazovi. 2. Nastojat ću da nastavim i učvrstim stare sveze. 3. Svi ostali uvjeti, spomenuti u našem pismu od 5. ovog mjeseca, ostaju u kreposti. 4. Marvinska pošast u Srbiji prestala je ovih dana. 5. Preuzimamo potpuno jamstvo za vrsnoću naših proizvoda. 6. I ova zgoda neka Vam služi za dokaz, da nastojimo kod svakoga posla po najboljoj mogućnosti raditi u Vašu korist. 7. Držimo da nam je uspjelo postići niske cijene. 8. Rado ću Vam kao svom starom prijatelju ustupiti nekoliko dionica. 9. Vaše ćemo obavijesti smatrati strogo tajnima. 10. Nema smisla da se trsite oko stvari, u kojoj ne ćete imati uspjeha. 11. Ovamo stižu vijesti da je u Bugarskoj posvuda izbila revolucija. 12. Iz ove kože nikud nikamo.

§ 12. Grupe sa »l«, »n«.

= cl, = cn, = fl, = fn, = gl, = gn, = hl, = hn, = pl,

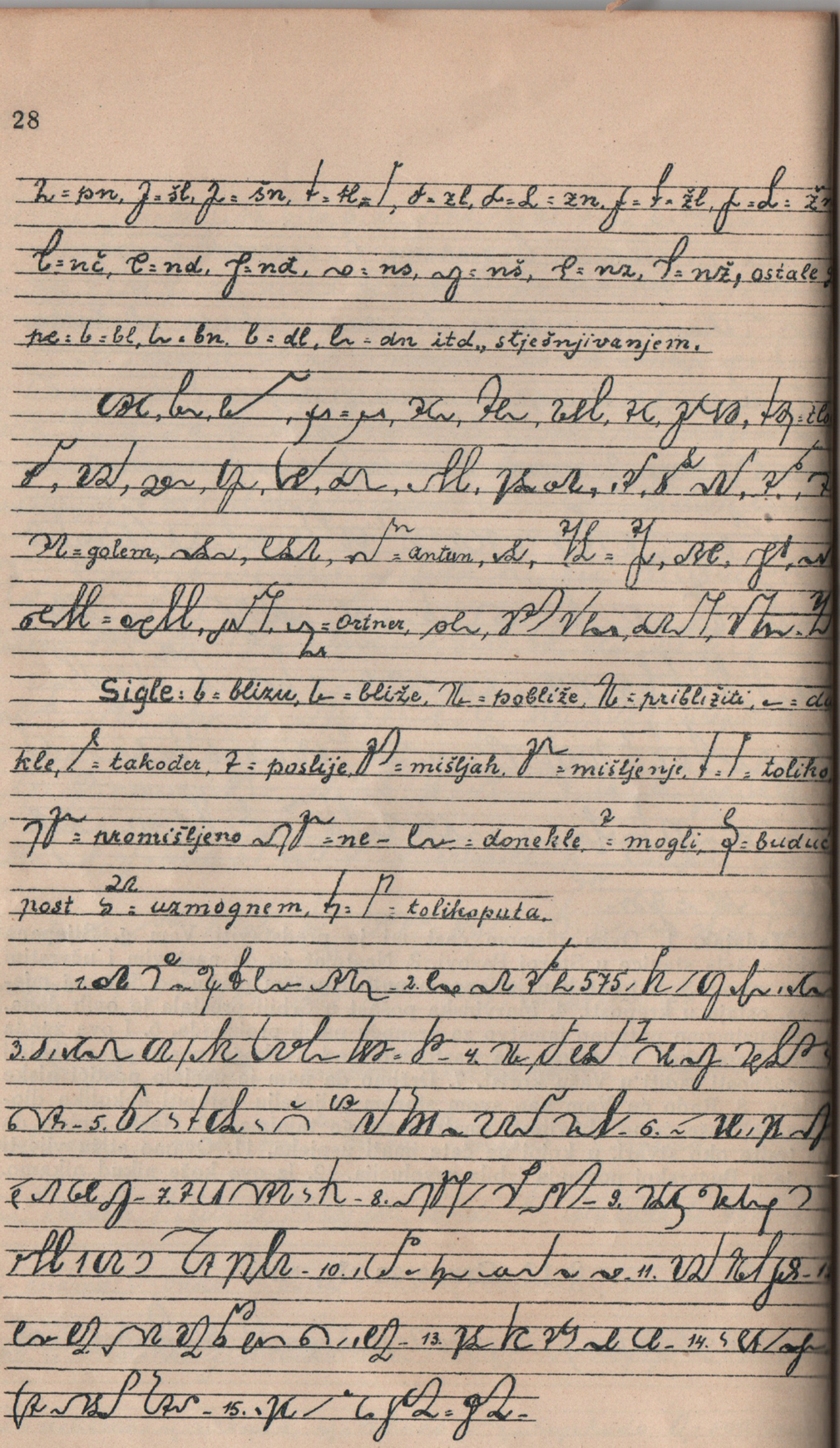

Zadatak. 1. Naša tvornica zaposluje velik broj radnika. 2. Bit će nam drago, ako Vam budemo mogli u sličnoj prilici poslužiti. 3. Ispravnost računa izvolite potvrditi na priloženoj potvrdnici. 4. Izvolite mi poslati 5 košara svježih bosanskih šljiva. 5. Budući da je lanjska ljetina bila veoma loša, narod je stegnuo svoje potrebe na najnužnije. 6. Zvanično se saopćuje da je u Rumunjskoj jedna banda razbojnika napala na dvorac Sinaju. 7. Magla se je brzo rasplinula. 8. Ovamo su doprle vijesti, da je Amundsen na svom aeroplanu dosegnuo sjeverni pol. 9. Plaće se doznačuju kod poreznog ureda. 10. Preuzeo sam poznatu trgovinu porculanske robe. 11. Bolje je starcu godine brojiti nego uz mlada gladovati. 12. Zaključnu riječ prema poslovniku ima referent.

§ 13. Mješovite grupe.

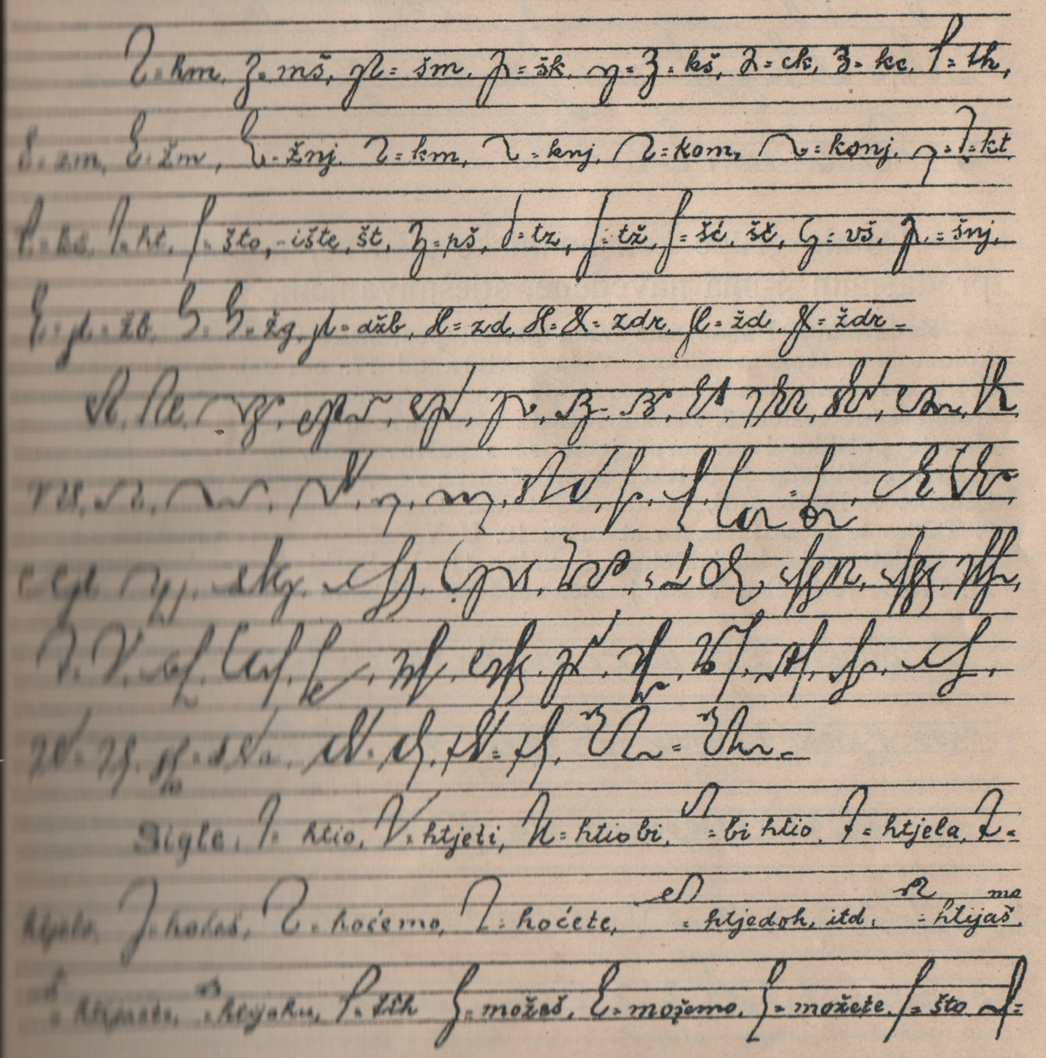

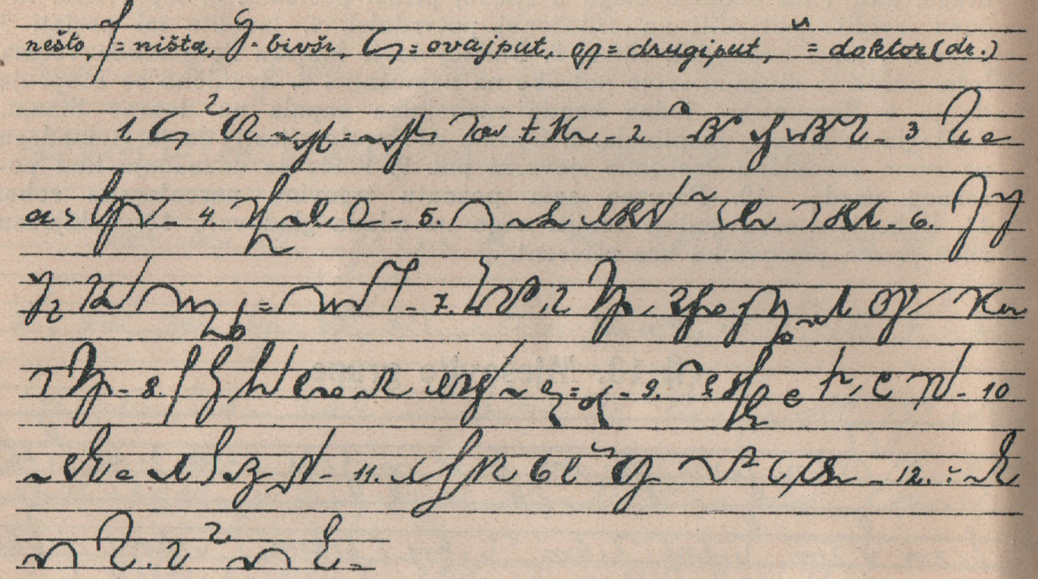

Ostale grupe konsonantske pišu se, u koliko nijesu u predašnjim §-ima navedene, stješnjivanjem.

Zadatak. 1. Danas smo Vam poslali poštanskom naputnicom 408 Din., kojom je svotom namirena Vaša faktura od 17. ov. mj. 2. Mi računamo 2½% provizije i naknadu troškova, a za namirenje tražbina predlažemo tromjesečne tezice. 3. Zemun leži na ušću Save u Dunav. 4. Očekujemo što skorije pošiljku i preporučujemo se s poštovanjem. 5. Grakću jata crnih vrana. 6. Ministar je bolešću zapriječen pa ne može prisustvovati otvorenju izložbe. 7. Lišće žuti, sa drveća pada. 8. Ako mu se prohtije doći će 9. Teško je iz ništa nešto stvoriti. 10. U Varaždinu se je proslava obavila uz sudjelovanje konjaničkog Sokola. 11. U Baški je morsko kupalište. 12. Prošle je noći u Vlaškoj ulici uapšeno nekoliko sumnjivih lica.

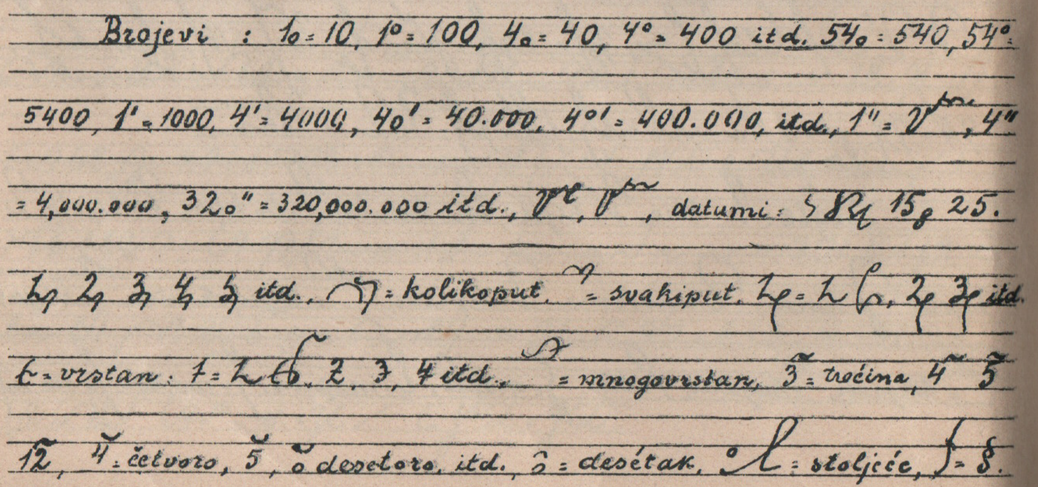

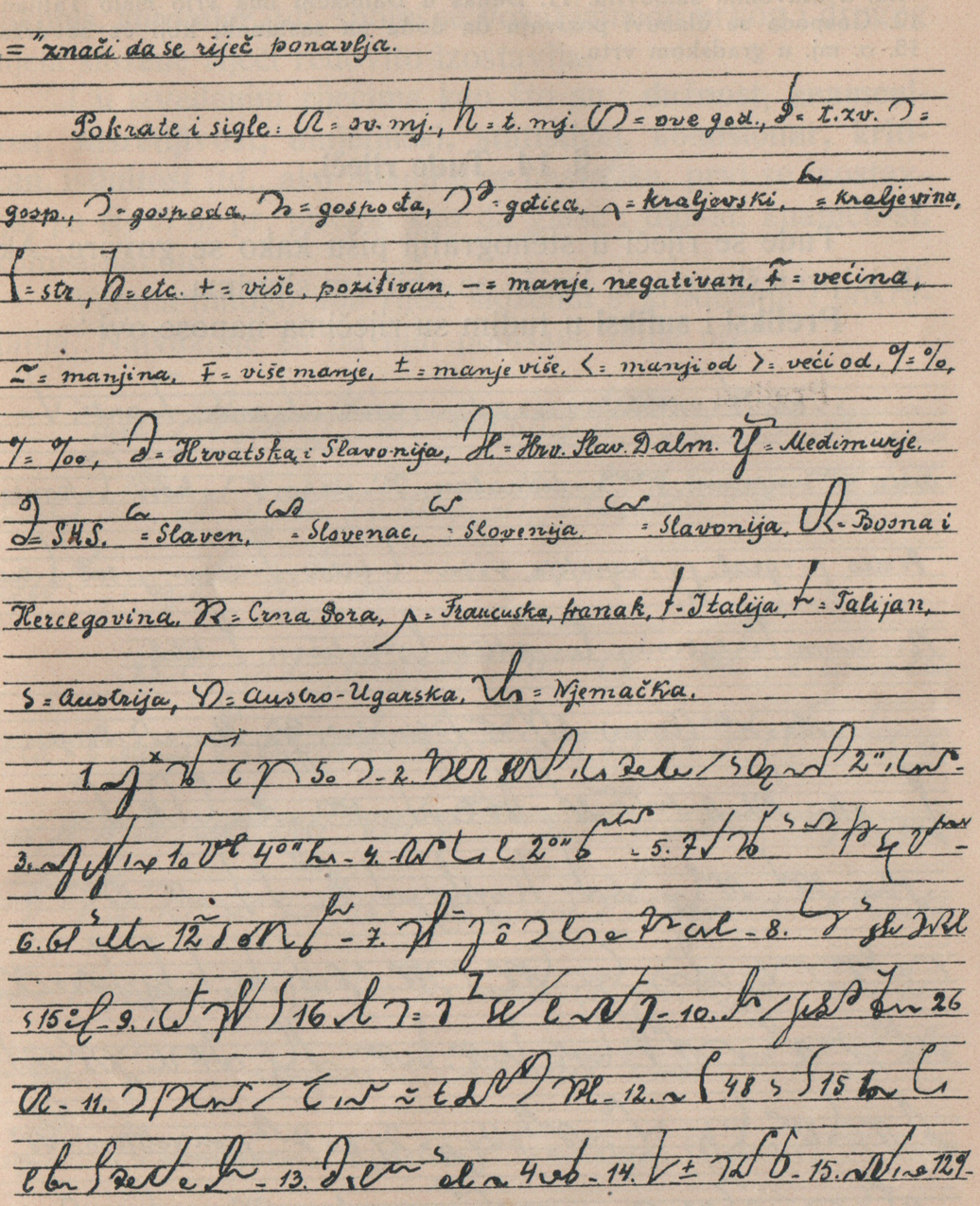

Zadatak. 1. Rusija broji 150 milijuna stanovnika, dakle je 12 puta veća od kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. 2. Kupite i pošaljite 5 napoleona najviše 350. 3. Moj otac, moj djed i moj pradjed umrli su u postelji. 4. Vaše pismo od 10. o. mj. nije još stiglo ovamo. 5. Većina je odbila prijedlog

manjine. 6. Hrvatska i Slavonija s Međumurjem ima preko 2,800.000 žitelja, od kojih je 75 posto Hrvata i Srba. 7. Stižu vijesti iz Italije, da je tamo Vezuv opet provalio. 9. Dugovi bivše Austro-ugarske podijeljeni su na nasljedne zemlje, a od tih je jedna i naša država. 10. Slovenija je gorovita, a Slavonija šumovita. 11. Danas u Dalmaciji ima vrlo malo Talijana. 12. Gospoda se članovi pozivaju da dođu na sastanak, koji će se držati 15. o. mj. u gradskom vrtu.

§ 14. Tuđe riječi.

Tuđe se riječi u stenografiji pišu kako se govore. Ako ih je preteško pisati, ispišu se običnim slovima.

Prefiksi i **sufiksi** u tuđim su riječima napose ovi :

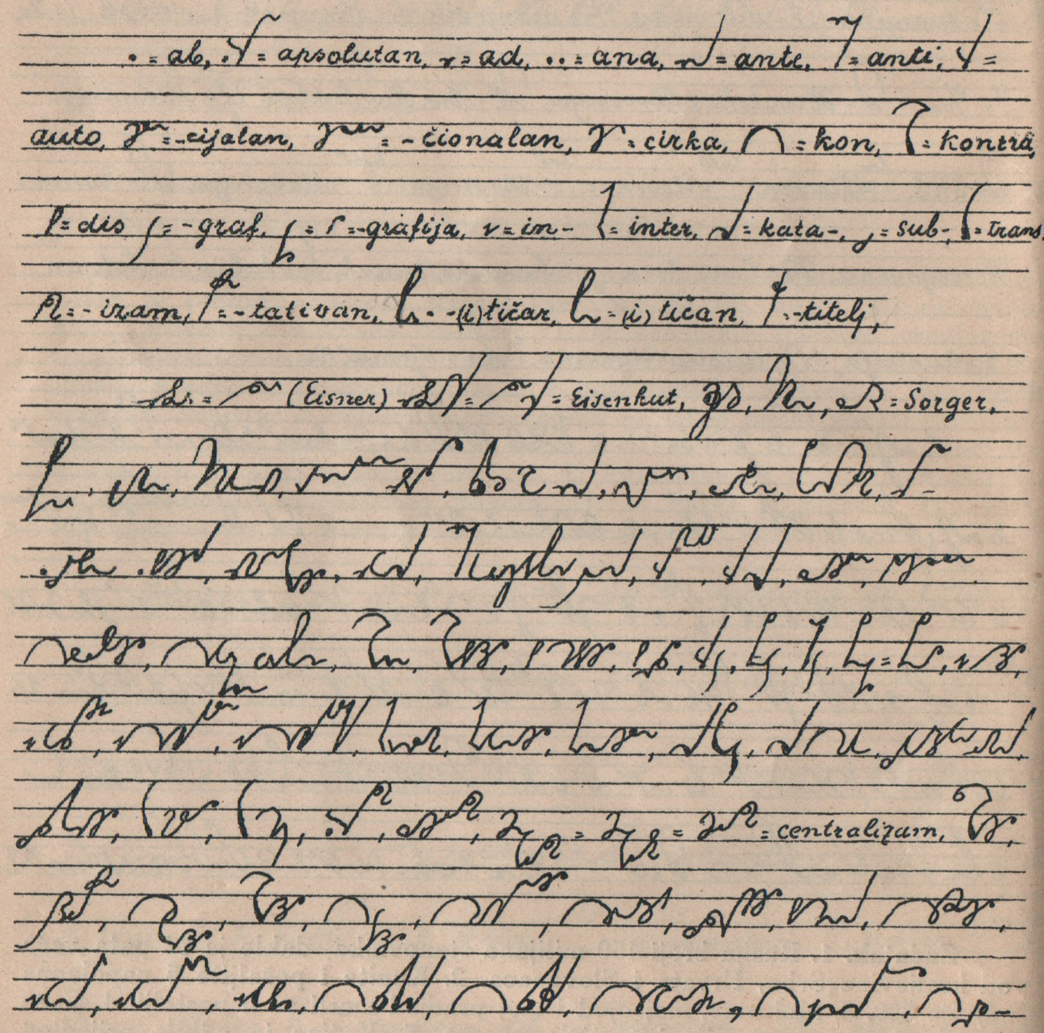

§ 15. Složene i izvedene riječi.

U složenim riječima, kao što su : **visibaba, listonoša, rukopis, kutomjer** itd., spojni se vokal između prvog i drugog dijela složene riječi redovito izostavlja.

I u izvedenim riječima kao što su : **dužnost, znamenitost, susretljivost, umjetnički, statistički, komisionar, kritičan, istinitost** itd., ako imadu dva nastavka, prvi se izostavlja, pa riječi n. pr. pišemo kao da glase : duž-st, znamen-st, komisi-nar itd.

Veoma mnogo ima riječi složenih s kraticama i pokratama. Najvažnije su od njih popisane dolje niže.

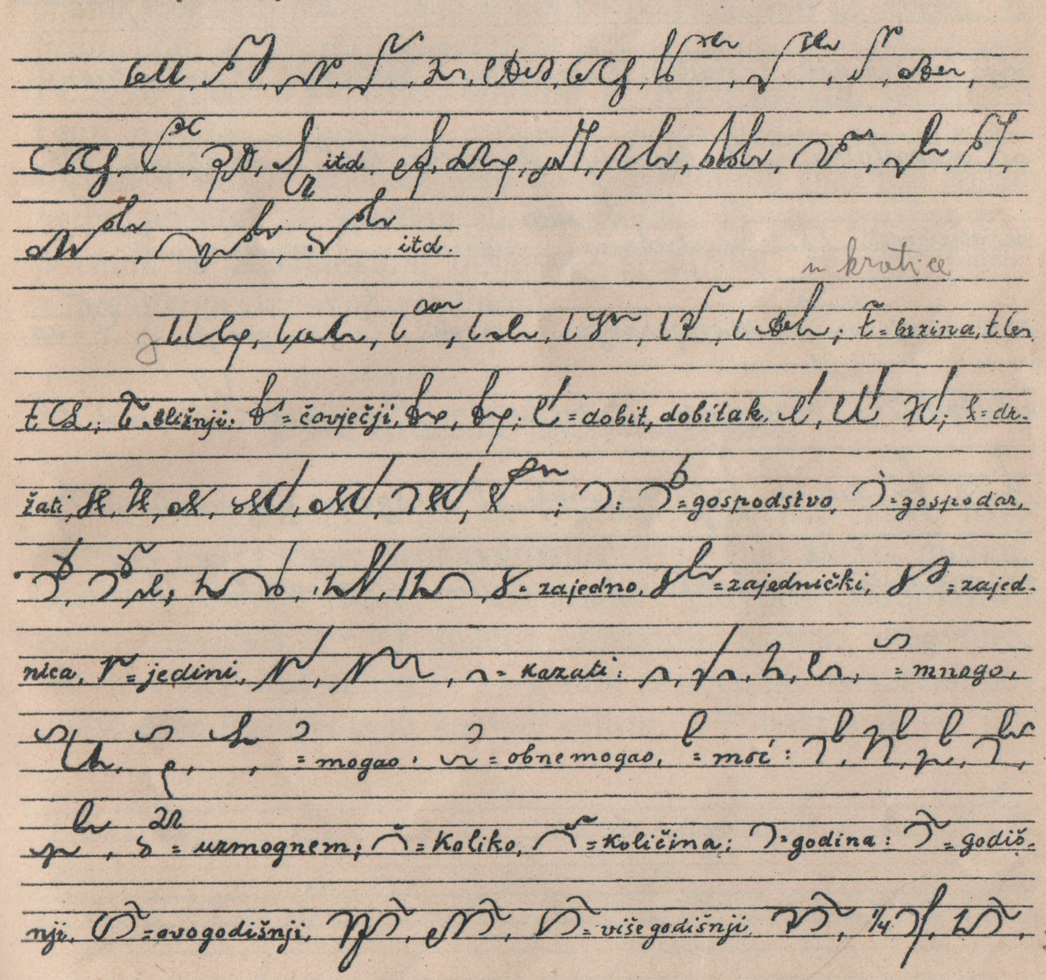

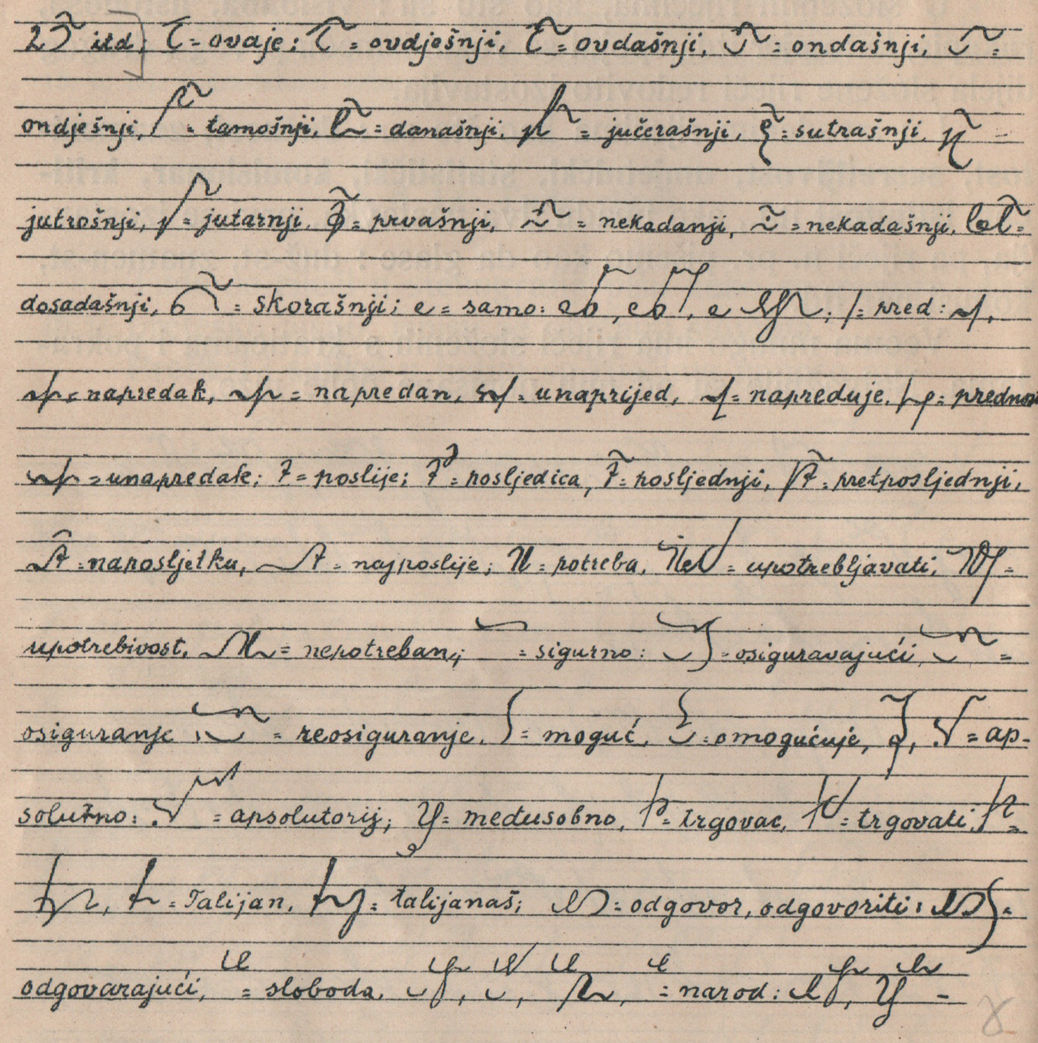

II. Govorno pismo.

Da postignemo brzinu u pisanju do 120 riječi i više u minuti, treba znati kratiti čitave rečenice. Već u poslovnom pismu nastavci se ne pišu, u koliko se razumiju iz smisla. U govornom se pismu izostavljaju i čitavi dijelovi riječi, često i čitave riječi u rečenici. Glavno je ovdje načelo, da se ne krati previše u početku rečenice, nego radije pri koncu. Kratiti se mogu rečenice tako da se pojedinim riječima ispiše samo **početak** ili **sredina** ili **završetak,** ili pak mješovito : početak sa završetkom odnosno sredinom, ili završetak s početkom odnosno sredinom.

§ 16. Kraćenje interpunkcijama.

I interpunkcije služe za kraćenje rečenica. Tako nam »upitnik (= ?) može zamijeniti riječi : pitanje, pitati, upitati, upit, itd.; »dvije točke« (= :) znače : govoriti, odgovoriti, reći ; uzvičnik (= !) znači : gospodo, slavna skupštino, slavni sude, itd.; crtica (= —) nam zamjenjuje nastavak poznate koje poslovice ili kakvog citata, ' = nastavak -ić itd.

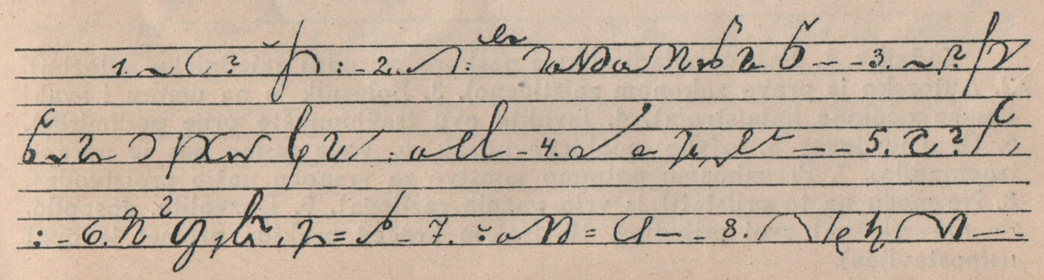

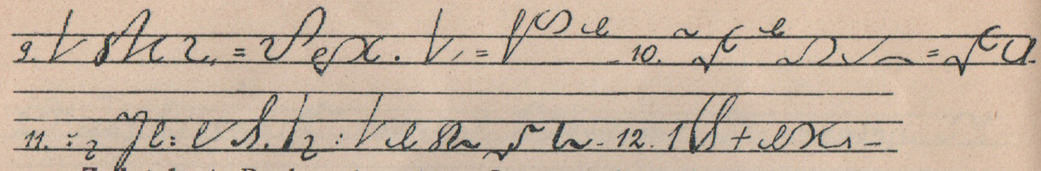

Zadatak. 1. Poglavari zapitaše Isusa, je li on kralj židovski, a Isus im odgovori . . . 2. Dobar pastir jer što kaže inom (i sam svojim potvrđuje činom). 3. Jedan član je ovdje pokrenuo pitanje povjerenja, pa molim da se o tome glasuje. 4. Ako je tko lud, (ne budi mu drug). 5. Moj gospodin predgovornik bavio se je pitanjem narodnog suvereniteta, ali ja u to pitanje zasad ne ulazim. 6. Nije ovdje glavno, koliko nas ima, nego je glavno, jesu li naša načela opravdana. 7. Ja ću se, gospodo, posebno osvrnuti na ovaj prijedlog. 8. Kakvo drvo takav klin, kakav otac takav sin. 9. Ne mogu Vam odgovoriti prije nego se popitam o tvrtki. 10. Slogom rastu male stvari, (a nesloga sve pokvari). 11. Nije to samo moje mišljenje nego je to mišljenje i većine članova. 12. Dozvolite da Vam pročitam § 10. društvenih pravila, koji glasi: . . . . 13. Ministar gradjevina g. Krsta Miletić otputovao je u Pančevo. 14. Na preporuku g. Stanića šaljem Vam nekoliko uzoraka pamuka. 15. Dr. Trinajstić, narodni poslanik iz Istre, podnio je hitan prijedlog u talijanskoj komori o otvaranju hrvatskih škola u Veneciji-Juliji.

§ 17. Kraćenje početkom riječi.

a) Kraćenje perfiksom.

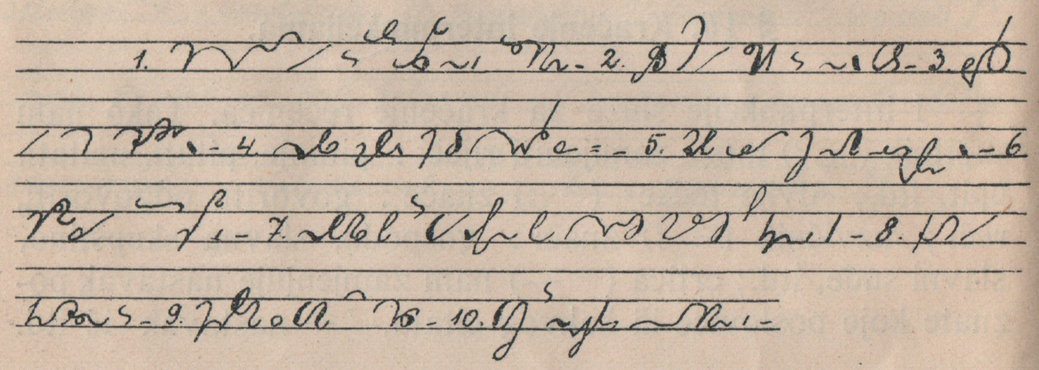

Zadatak. 1. Naši će mlađi slikari naskoro prirediti zajedničku iz(ložbu). 2. Autorsko je pravo zakonom za(štićeno). 3. Bolesnik je na umoru i svaki čas se očekuje kata(strofa). 4. Izvolite ovu tražbinu što prije pod(miriti). 5. Ovaj je govor proiz(veo) neobičan utisak. 6. Vaše pismo nas je upravo izne(nadilo). 7. Preuzimamo potpuno jamstvo za vrsnoću naših proiz(voda). 8. Ne mogu na to pri(stati) iz vrlo važnih raz(loga). 9. Dozvolite, gospodo, da obraz(ložim) svoj prijedlog. 10. Nakon kraćeg prekida promet je opet us(postavljen).

b) Kraćenje početkom korjena.

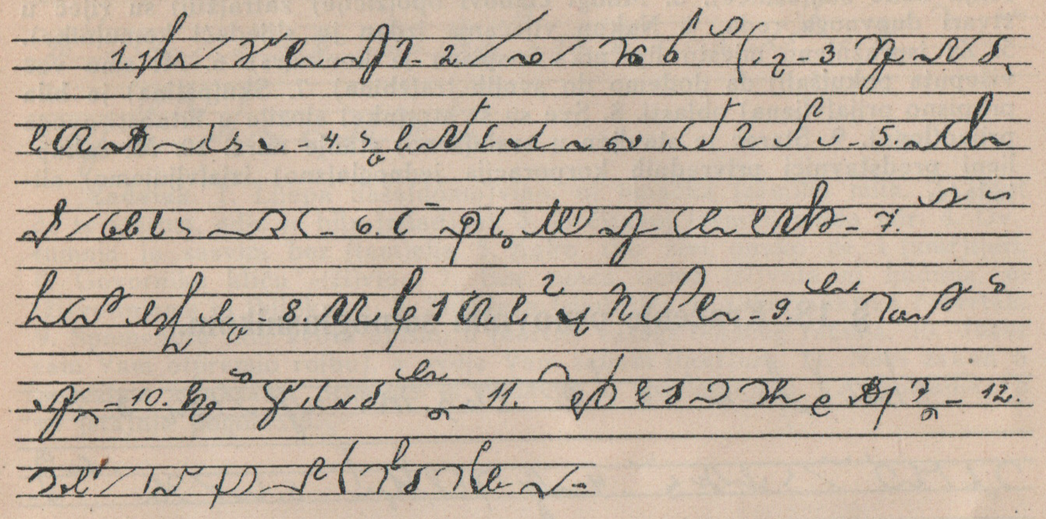

Zadatak. 1. Žetva je ove godine vrlo do(bra). 2. Imamo čast ja(viti) Vam da prihvaćamo Vaše uvjete. 3. Nekoje banke računaju prevelike ka(mate). 4. Poznato Vam je da smo otvorili trgovinu mješovite ro(be). 5. Stoga nam je prijeka nu(žda) da robu dajemo samo uz gotov novac. 6. Mi ne prekoračujemo gra(nice), što nam ih dopuštaju naša sredstva. 7. G. Srškić tra(ži) riječ na ličnu pri(mjedbu). 8. Jedva nam je pošlo za ru(kom) da uz tu cijenu robu pro(damo). 9. U raspravi o budžetnim dvanaestinama prvi uzima riječ min(istar) fi(nancija) g. Stojadinović i daje slijedeći eks-(poze). 10. Nakon kraće pauze de(bata) se opet nastavlja. 11. Između dviju najjačih gru(pa) u sku(pštini) postignut je ovih dana sporaz(um). 12. Ako se uzme na um c(jelo)ku(pni) naš položaj, onda se može mirne du(še) reći da dobro stojimo.

c) Mješovito kraćenje početkom riječi.

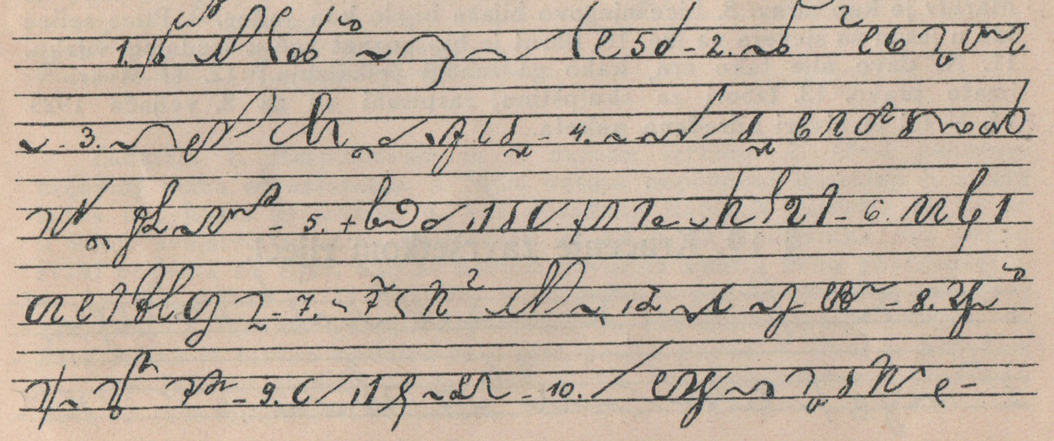

Zadatak. 1. Pokojnik je stekao velike zaslu(ge) za unapređenje obrta i trgovine. 2. Min(istar) trgovine i indu(strije) prisustvovao je također otvorenju ličke želj(eznice). 3. Mnogi članovi opo(zicije) zatra(žili) su riječ u stvari dnevnoga reda. 4. Nakon vijećanja izdan je slijedeći komu(nike). 5. Za ispražnjeno mjesto liječnika raspisan je konku(rs). 6. Mi smo već višeputa poku(šali) da dođemo do svojih tra(žbina). 7. Sku(pština) je bila propisno prija(vljena) oblasti. 8. Sve su se stra(nke) složile u hitnosti ovoga prijed(loga). 9. Starac je stavljen u zaslu(ženo) stanje mira. 10. Mi sakupljeni predstavnici privrednih korporacija jednogla(sno) izja(vljujemo) slijedeće.

§ 18. Kraćenje osnovnim samoglasnikom.

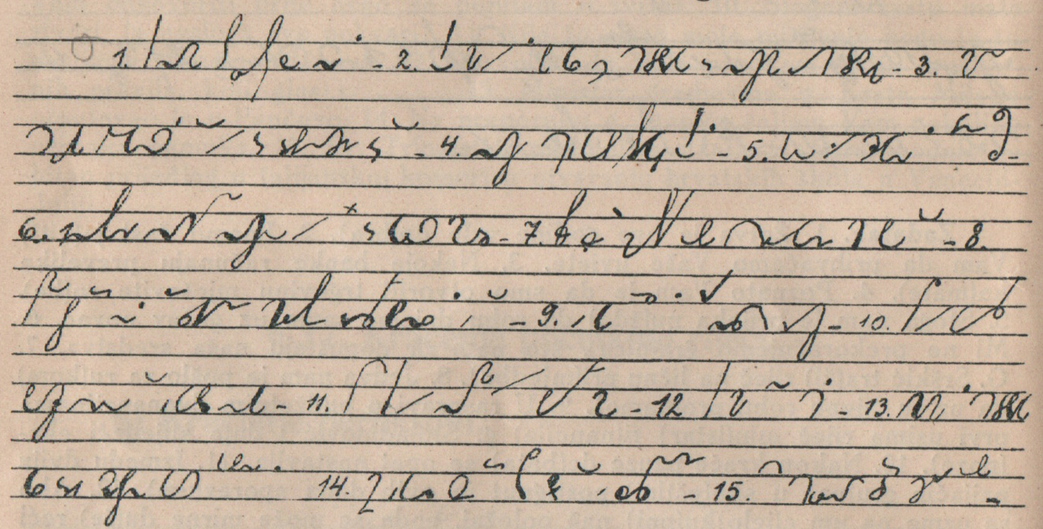

Zadatak. 1. Razbojnicima se nije ušlo u trag. 2. Ja sam hvala Bogu živ i zdrav. 3. Zimi je kraći dan, a ljeti noć. 4. Promjerio ga od glave do pete. 5. Kakvo sjeme takav plod. 6. Tko još želi riječ u ovoj de(bati)? 7. Marljiv je kao mrav. 8. Lice njegovo bijaše bijelo kao snijeg. 9. Ptice selice idu u jesen sa sjevera na jug. 10. Barut je bio poznat već u srednjem vijeku. 11. Ni đavo nije tako crn, kako ga mnogi prika(zuju.) 12. U stvari vi imate pravo. 13. Izbori za sku(pštinu) raspisani su za 8. veljače 1925. 14. U toj je stvari određena anketa.

§ 19. Kraćenje završetkom riječi.

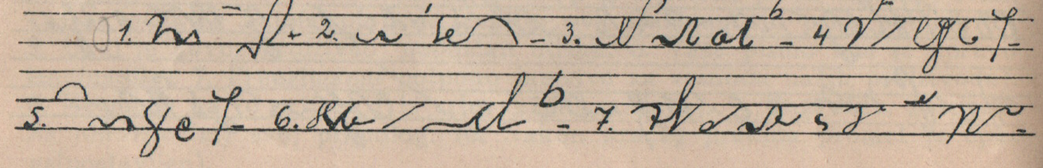

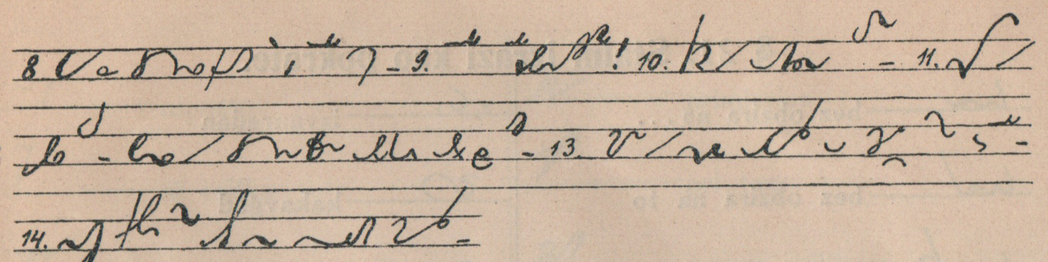

Zadatak. 1. Lijepa naša(domo)vino, oj junačka (zem)ljo mila. 2. Pitat će te starost, gdje je bila (mlad)ost. 3. U čitavoj (zem)lji vlada mir. 4. Ov. sumnja je sasvim bez (tem)elja. 5. Kako tko živi, onako će i (umr)ijeti. 6. Govorniku kliču »(ži)vio«. 7. Bez sunca nema (ži)vota ni ljudima, ni (ži)votinjama ni (bilj)kama. 8. Slijedeća (sjedn)ica je zaka(zana) za četvrtak. 9. Spomenutu sam svotu upisao u (kori)st vašega tekućeg računa. 10. Jučer sam Vam otpremio ro(bu), a ovdje Vam šaljem (fakt)uru. 11. Novi zakon o porezima i taksama primljen je nedavno u (parlame)ntu. 12. Bolesnikovo se (sta)nje pogoršalo.

§ 20. Miješovito kraćenje sa završetkom.

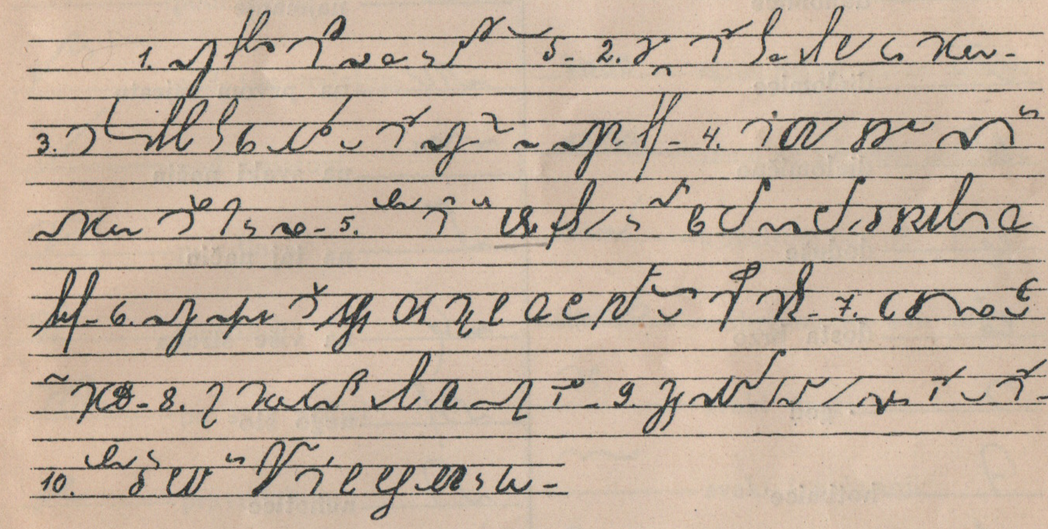

Zadatak. 1. **Ra**spoloženje je u narodu izvrsno. 2. Ovaj **zakonski prijedlog** nema **obrazloženja**. 3. Stižu veoma nepovoljni **izvještaji** o stanju žetve u nekojim krajevima. 4. Vaš dosadanji **dopisnik** ponudio mi se je u istom svojstvu za moju **poslovnicu**. 5. Po § 60. **poslovnika** ima pravo svaki poslanik na **riječ**, ako se nečijim govorom **sma**tra lično povrijeđenim. 6. **Anketni odbor** se je povratio iz Zagreba i podnio **izvještaj** narodnoj **skupštini**. 7. Većina gostiju doputovala je **jutrošnjim** brzim vlakom. 8. **Predsjednik** je sazvao sjednicu za 4 sata poslije podne. 9. Ovaj je **prijedlog** sa gospodarskog gledišta veoma dobar. 10. Naše **poslanstvo** u Vatikanu bavi se sada pitanjem konkordata.

§ 21. Stalni izrazi kao pokrate.

bez obzira na...

bez obzira na to

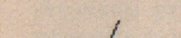
bez obzira na sve to

bezobzirce

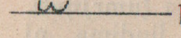
bez sumnje

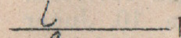
čim skorije

dandanas

danomice

djelomice

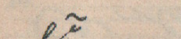
djelomično

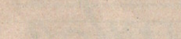
doduše

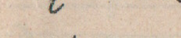
dosta brzo

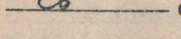
— god

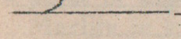
hotimice

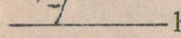
istodobno

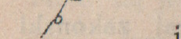
isto toliko

izmjenice

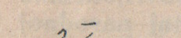
iz obzira na

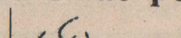
izvanredan

kakavgod

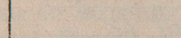
kakav mu drago

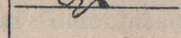
kojigod

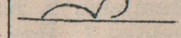
koji mu drago

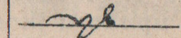
mnogo manje

mnogo više

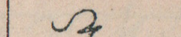
najmanje

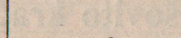
na prvom mjestu

na svaki način

na taj način

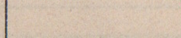
na više strana

nego što

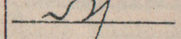
nehotice

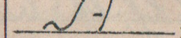
nijedan drugi

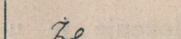
nimalo

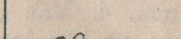
ni najmanje

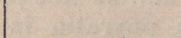
ni pod kojim uvjetom

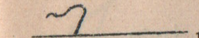
nipošto

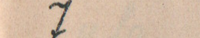
ni toliko

obzirom na

ono što

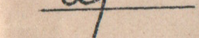
ovom prilikom

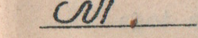
ovom zgodom

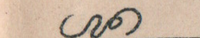
pod kojim uvjetom

podnipošto

pod tim uvjetom

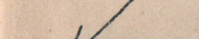
pod uvjetom

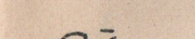
pojedince

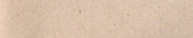
poprilici

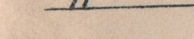
po svoj prilici

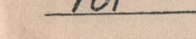
pravodobno

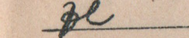
pravovremeno

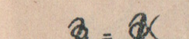
prije nego što

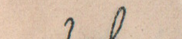
prije svega

prije toga

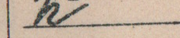
primjerice

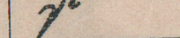
pri tom

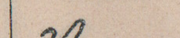
prvom prilikom

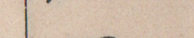
prvom zgodom

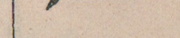
različite vrste

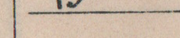
razne vrste

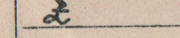
raznolik

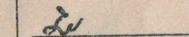
razumije se samo po sebi

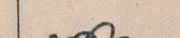
razumije se samo sobom

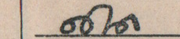
samo se po sebi razumije

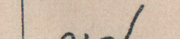
s obzirom na to

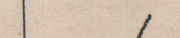
s obzirom na sve to

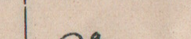
svaki drugi

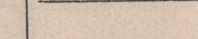
svaki i najmanji

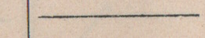
svakom zgodom

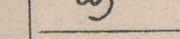
sve ono što

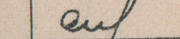
sve to veći

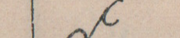
sve to više

svojedobno

što brže

što prije

što skorije

što više

tako rekavši

tim manje

tim više

tobože

tobožnji

tom prilikom

tom zgodom

to više

u isto doba

u isto vrijeme

u koju svrhu

ukupno

unatoč toga

unatoč svega toga

u pravo doba

u pravo vrijeme

u prkos

u prkos svega toga

u prkos toga

u prkos tome

usprkos

usprkos toga

usprkos svega toga

usto

u svako doba

u tu svrhu

uzastopce

uza sve to

uza sve to što

vlastoručni

vrlo dobro

zato što

zbog čega

zbog toga

zbog toga jer

zbog toga što

žalibože

§ 22. Pokrate u trgovačkom dopisivanju.

brzojavno

burza

centrala

centralni

centralizirati

centralna banka

deficit

deviza

dionica

dioničar

dioničko društvo

društvo na dionice

diskont

diskontirati

domiciliranje

domicilirati

drž. hipotekarna banka

državne željeznice

ekonomski

eskompt

eskomptna banka

eskomptirati

firma

frankiran

glavnica

hipotekarna banka

hrv. komercijalna banka

industrija

izvjestitelj

izvješće

izvještaj

kamatnjak

knjigovodstvo

komercijalna banka

lombardirati

likvidirati

likvidacija

mjenica

mjenbeni zakon

manufaktura

mušterija

naredba

narodna banka

narudžba

obračun

opozicija

podružnica

posao

poslanik

poslovanje

poslovi

poslovni

poslovnik

poslovođa

pouzeće

predsjednik

račun

roba

situacija

sjednica

tekući račun

trg. obrt. komora

tržište

upravitelj

zapisnik

zastupnik

zemaljska banka

željeznica

PRIMJERI ZA ČITANJE.

1. Komarac.

2. Bolesno pseto.

3. Nasredinove gusle.

4. Hodžine bisage.

5. Štefi Lačkovič

6. Tupoglavi sluga.

ـــــــ